

Marrëdhëniet ndërkombëtare, dialogu Kosovë-Serbi dhe pozicionimi ideologjik

Raport Analitik

Marrëdhëniet ndërkombëtare, dialogu Kosovë-Serbi dhe pozicionimi ideologjik

Raport Analitik

Botuar nga: Fondacioni Konrad Adenauer në Kosovë

Design and layout: Tedel (Faton Selani)

© **Mohim përgjegjësie:** Gjetjet e paraqitura pasqyrojnë pikëpamjet e qytetarëve të anketuar dhe nuk duhet të interpretohen si qëndrime të Fondacionit Konrad Adenauer. Ky publikim i Konrad-Adenauer-Stiftung është i destinuar vetëm për qëllime informuese. Ai nuk mund të përdoret nga partitë politike, kandidatët në fushata zgjedhore apo mbështetësit e tyre për qëllime të reklamimit zgjedhor.

Përmbajtja

1. Përmbledhje ekzekutive	6
2. Marrëdhëniet ndërkombëtare, siguria dhe roli i NATO's	7
3. Dialogu Kosovë-Serbi	23
4. Pozicionimi ideologjik dhe vlerat politike	31
5. Metodologjia	35

Përmbledhje ekzekutive

Re ndi ndërkombëtar në të cilin Kosova e ndërtoi politikën e saj të jashtme pas çlirimit në vitin 1999 dhe pavarësisë në 2008 është bërë më i pasigurt, më i fragmentuar dhe i paparashikueshëm. Lufta e Rusisë kundër Ukrainës e ka kthyer sigurinë evropiane në qendër të debatit politik. NATO e konsideron Rusinë kërcënim afatgjatë për sigurinë euro-atlantike, ndërsa BE-ja ka vazhduar zgjerimin dhe zgjatjen e sanksioneve ndaj Rusisë. Në të njëjtën kohë, tensionet në Lindjen e Mesme, rivaliteti SHBA-Kinë, pasiguria për rolin amerikan në Evropë dhe presioni për rritjen e përgjegjësisë së shteteve evropiane brenda NATO-s kanë krijuar një mjedis ku shtetet e vogla nuk mund ta marrin më stabilitetin ndërkombëtar si të mirëqenë.

Këto zhvillime kanë ndikim të drejtpërdrejtë në perceptimin e qytetarëve mbi pozicionin që duhet ndjekur në periudhën e ardhshme. Në një rajon ku ndikimi rus shihet si faktor destabilizues dhe ku Serbia vazhdon të jetë pika kryesore e pasigurisë për Kosovën, qytetarët e lidhin sigurinë dhe forcimin e shtetit me arkitekturën euro-atlantike.

Të dhënat e anketës së realizuar në Korrik të vitit 2026 me 900 të anketuar, e konfirmojnë këtë orientim. SHBA-ja, NATO, Shqipëria, Mbretëria e Bashkuar dhe Gjermania dalin si partnerët më të vlerësuar të Kosovës, ndërsa Rusia dhe Kina mbeten shumë poshtë në perceptimin publik. SHBA-ja përmendet si partneri kryesor politik në 88.5% të rasteve, ndërsa NATO vlerësohet si organizata që e ka ndihmuar më së shumti Kosovën që nga viti 1999, me 64.5%. Edhe në ekonomi, qytetarët preferojnë SHBA-në dhe BE-në si partnerët kryesorë, ndërsa ndaj investimeve kineze kërkohet kujdes i veçantë që përfshin njohjen e Kosovës, kushtet e sigurisë dhe transparencë, përpara përfitimit ekonomik afatshkurtër.

Dialogu Kosovë-Serbi mbetet proces i domosdoshëm, por me besim të kufizuar publik. Qytetarët preferojnë rol të fortë amerikan, idealisht së bashku me BE-në, ndërsa roli i BE-së vetëm nuk shihet si i mjaftueshëm nga shumica e të anketuarve. Megjithatë, pritjet për rezultat janë të ulëta dhe qytetarët nuk presin marrëveshje të shpejtë dhe nuk janë të bindur se një marrëveshje finale do ta përmirësojë ndjeshëm jetën e tyre të përditshme. Serbia perceptohet si pala që ka përfituar më shumë deri tani nga dialogu, ndërsa njohja formale nga Serbia mbetet kushti kryesor për pranueshmërinë e çdo marrëveshjeje.

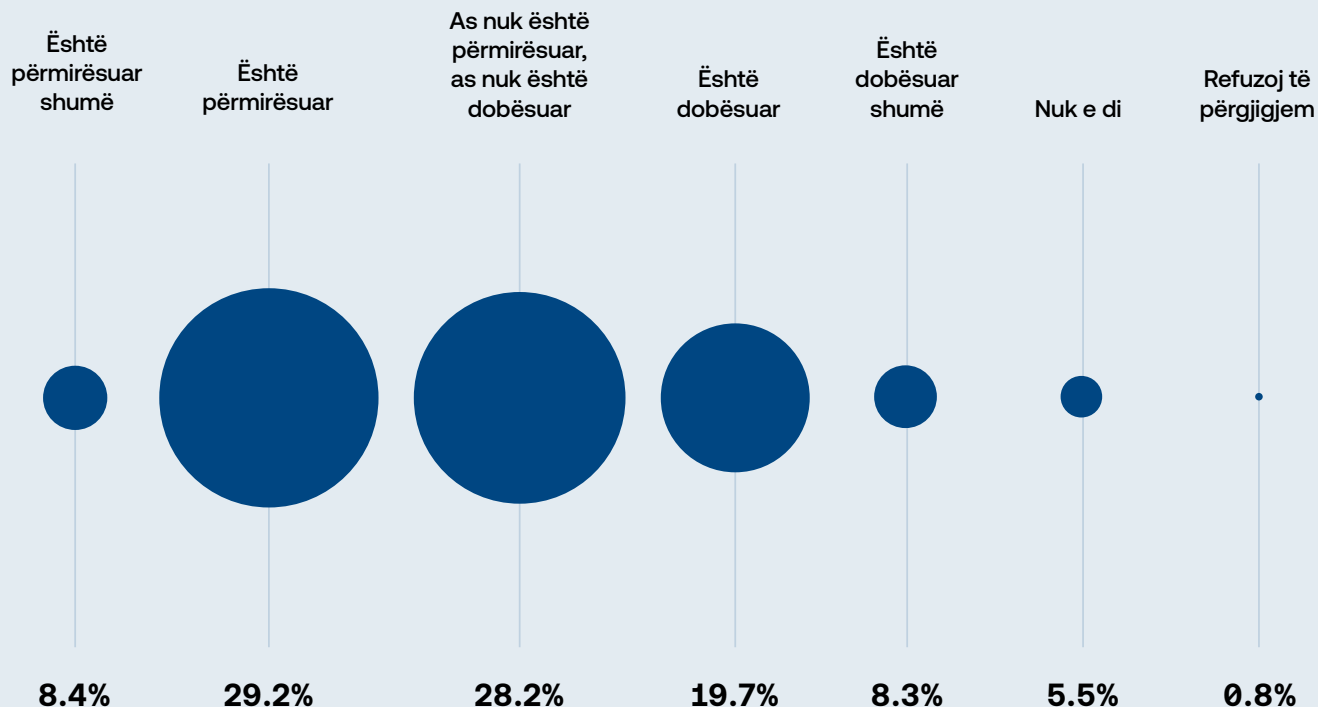
Në pozicionin ideologjik, qytetarët nuk pozicionohen qartë në kategoritë klasike majtas-qendër-djathtas. Një pjesë e madhe deklaron se nuk i kupton mirë këto koncepte ose nuk identifikohet me asnjërën kategori. Megjithatë, kur pyeten për çështje konkrete, profili bëhet më i qartë ku kërkohet shtet më aktiv në ekonomi, kontroll më i fortë në kohë krize, mbrojtje e pagave dhe kushteve të punës, por edhe lehtësim për bizneset. Në vlera shoqërore ka mbështetje për barazinë gjinore, mbrojtjen e të drejtave dhe mjedisin, por edhe gatishmëri që shteti të ketë më shumë kompetenca në kohë kërcënimesh të sigurisë.

1. Marrëdhëniet ndërkombëtare, siguria dhe roli i NATO's

Në seksionin e parë të anketës, qytetarët janë pyetur për mendimet e tyre rreth Marrëdhënieve Ndërkombëtare, sigurisë dhe rolit të NATO-së.

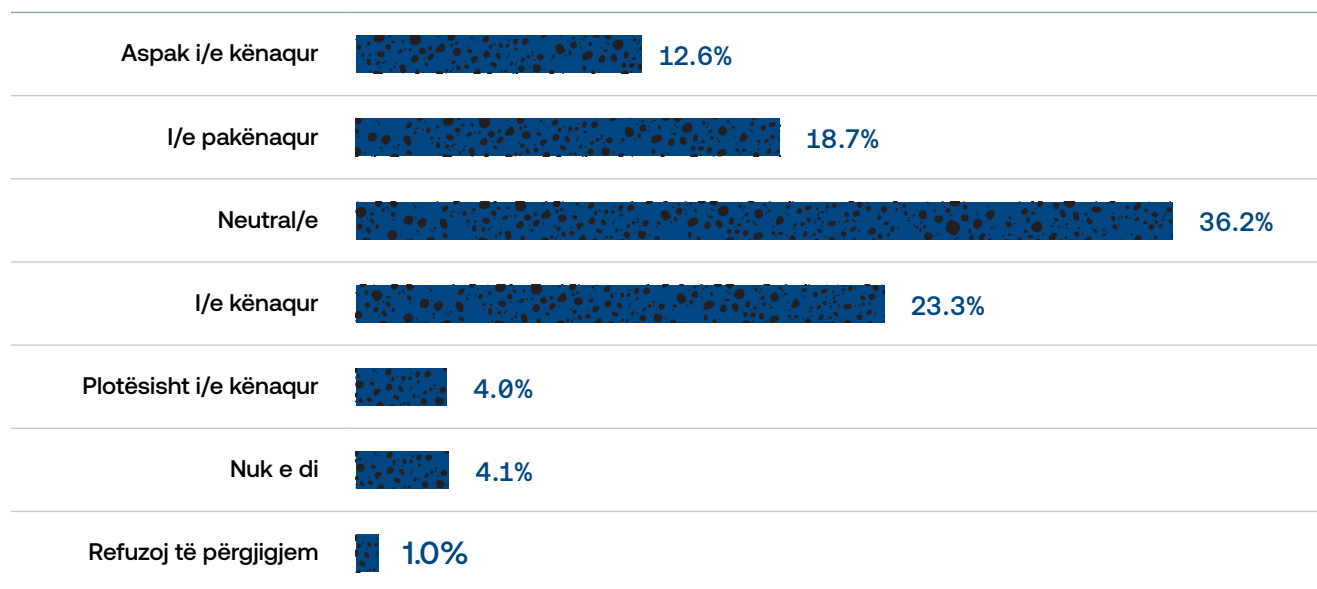
Në pyetjen rreth pozitës ndërkombëtare të Kosovës në 3 vitet e fundit, rreth 37.5% e qytetarëve vlerësojnë se pozita është përmirësuar ose përmirësuar shumë, ndërsa rreth 28.0% mendojnë se është dobësuar ose dobësuar shumë. Një pjesë tjetër pothuajse po aq e madhe, 28.2%, nuk sheh as përmirësim e as dobësim ndërsa pjesa tjetër rreth 6.3% janë përgjigjur se nuk e dinë apo kanë refuzuar të përgjigjen. Në këtë rast, nuk ka një narrativë dominuese të performancës së Kosovës në politikën e jashtme ndonëse vërehet një tendencë që e vlerëson atë si më pozitive.

01 Sipas jush, në tri vitet e fundit pozita ndërkombëtare e Kosovës:

Kënaqshmëria me politikën e jashtme dhe diplomacinë e Republikës së Kosovës është e kufizuar. Pjesa më e madhe e të anketuarve është neutrale (36.2%), ndërsa të pakënaqurit – aspak të kënaqur dhe të pakënaqur (31.3%) janë pak më shumë se të kënaqurit – I/e kënaqur dhe plotësisht I/e kënaqur (27.3%). Një rezultat i tillë nuk përcakton në masë të madhe kënaqshmërinë mbi kursin e ndjekur, veçanërisht me një përqindje kaq të lartë atyre neutral mirëpo tregon një tendencë më të lartë pakënaqësie sesa kënaqësie tek qytetarët.

02 Sa jeni të kënaqur me politikën e jashtme dhe diplomacinë e Republikës së Kosovës?

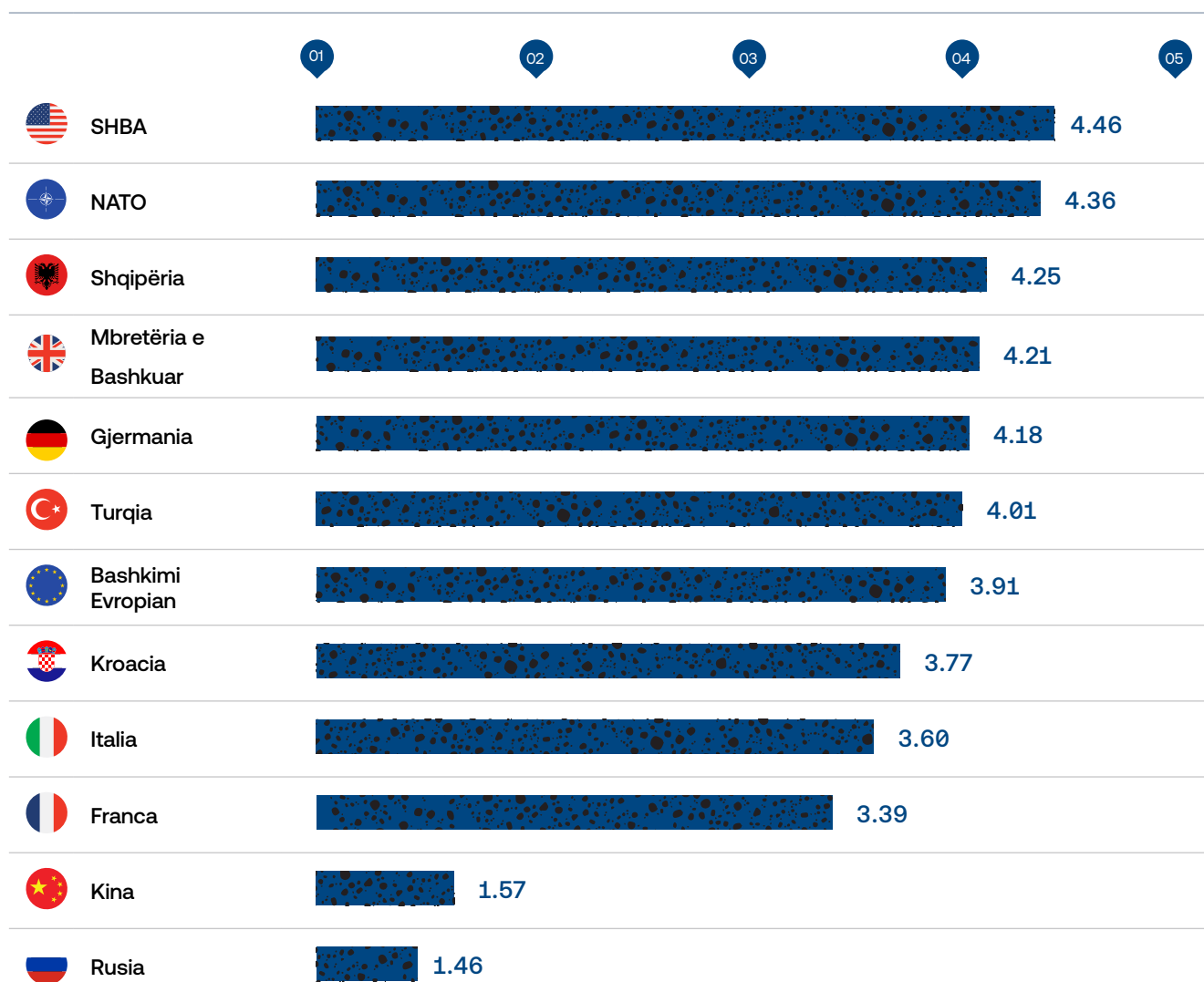

Perceptimi për partnerët ndërkombëtarë mbetet qartë pro-perëndimor. SHBA, NATO, Shqipëria, Mbretëria e Bashkuar dhe Gjermania dalin me vlerësimet më të larta si miq/partnerë të Kosovës. Rusia dhe Kina, në anën tjetër, shënojnë mesatare shumë të ulëta, të vlerësuar vetëm nga të anketuarit e komunitetit serb. Kjo ndarje tregon se orientimi strategjik i shumicës së qytetarëve të Kosovës qytetarëve mbetet i lidhur fort me arkitekturën euro-atlantike dhe me shtetet që perceptohen si mbështetëse të shtetësisë së Kosovës.

03

Nga shkalla 1 deri në 5, sa e konsideroni secilin prej këtyre aktorëve si mik/partner të Kosovës sot?

(Ku 1 = aspak mik/partner; 5 = mik/partner shumë i fortë)

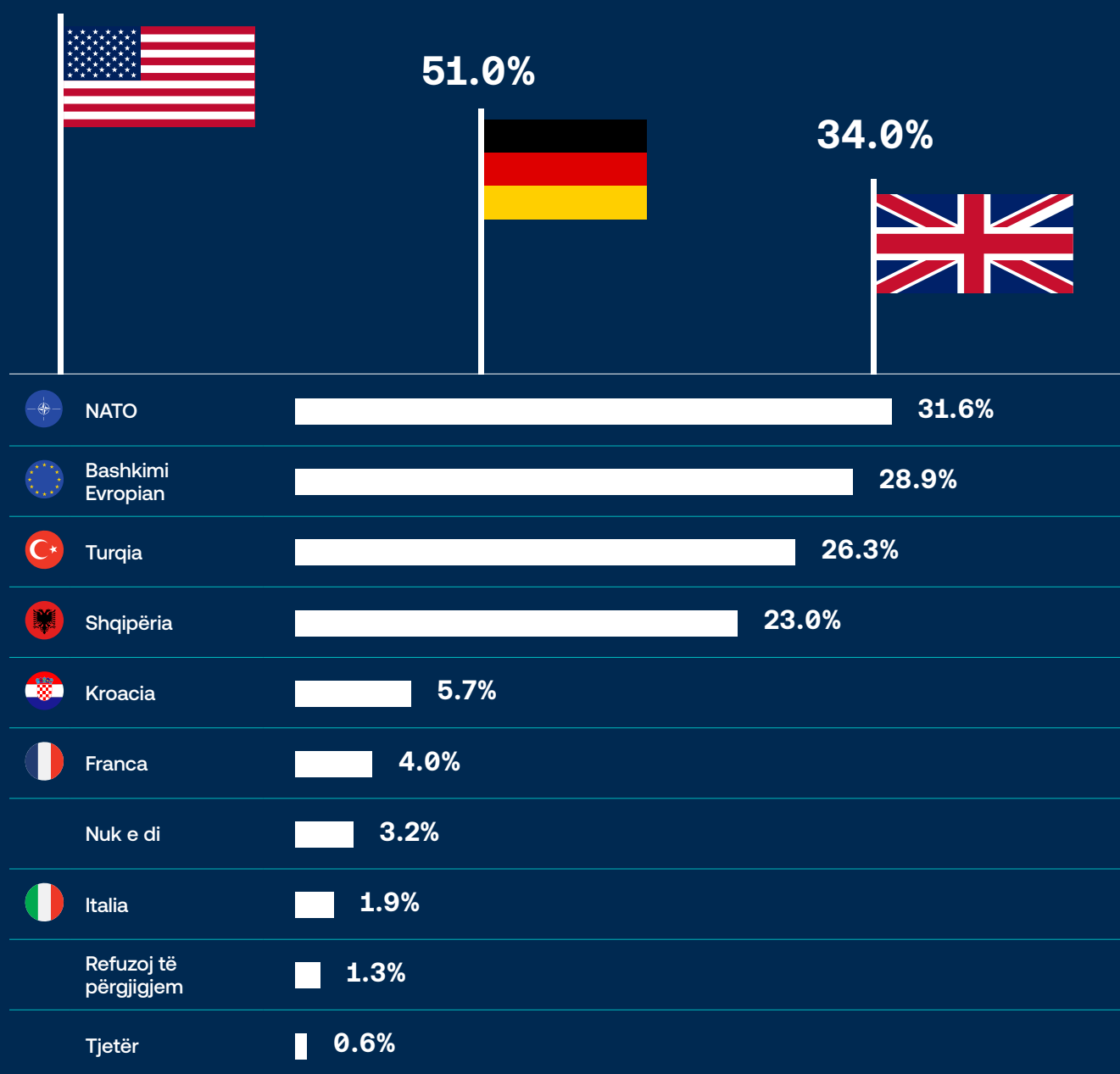

Hierarkia e partnerëve strategjikë është shumë e qartë. SHBA mbetet partneri kryesor politik i Kosovës, e përmendur nga 88.5% e rasteve kur qytetarët kanë zgjedhur deri në tri partnerë. Pas saj vijnë Gjermania, Mbretëria e Bashkuar, NATO dhe BE. Kjo tregon se qytetarët e shohin politikën e jashtme të Kosovës si të varur kryesisht nga boshti SHBA-Gjermani-NATO/BE, ndërsa partnerët rajonalë dhe Turqia mbeten të rëndësishëm, por në nivel të dytë.

04

Cilat janë tri shtetet/organizatat kryesore partnere të Kosovës në politikën ndërkombëtare?

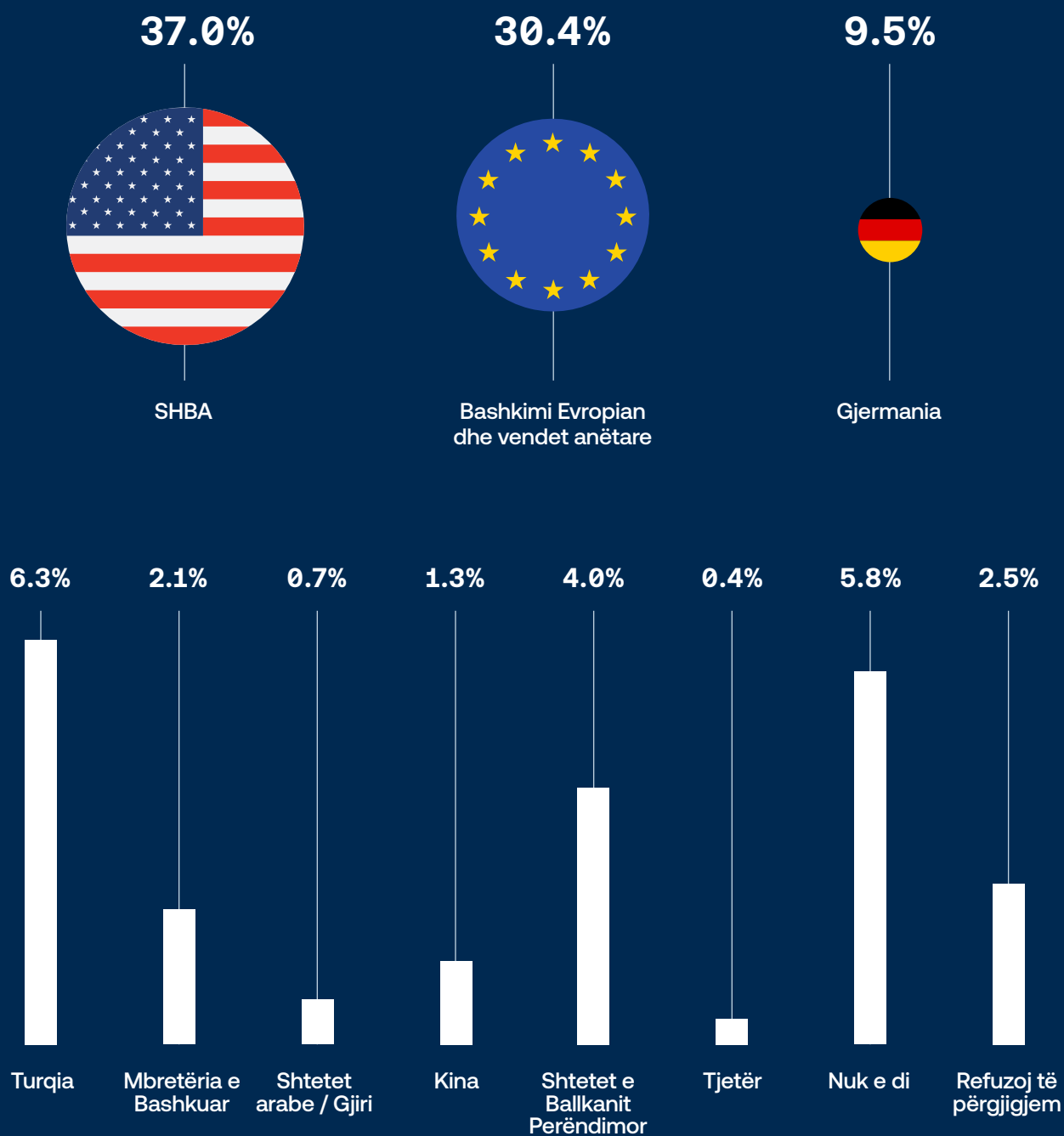
88.5%

Edhe në aspekt të ekonomisë, orientimi kryesor mbetet perëndimor. SHBA (37.0%) dhe BE me vendet anëtare (30.4%) dalin si partnerët kryesorë ekonomikë të dëshiruar. Gjermania, edhe pse pjesë e BE-së, shfaqet veçmas si partner i rëndësishëm. Kina mbetet shumë poshtë në preferencat ekonomike, që tregon se qytetarët nuk e shohin zhvillimin ekonomik të shkëputur nga orientimi politik dhe i sigurisë.

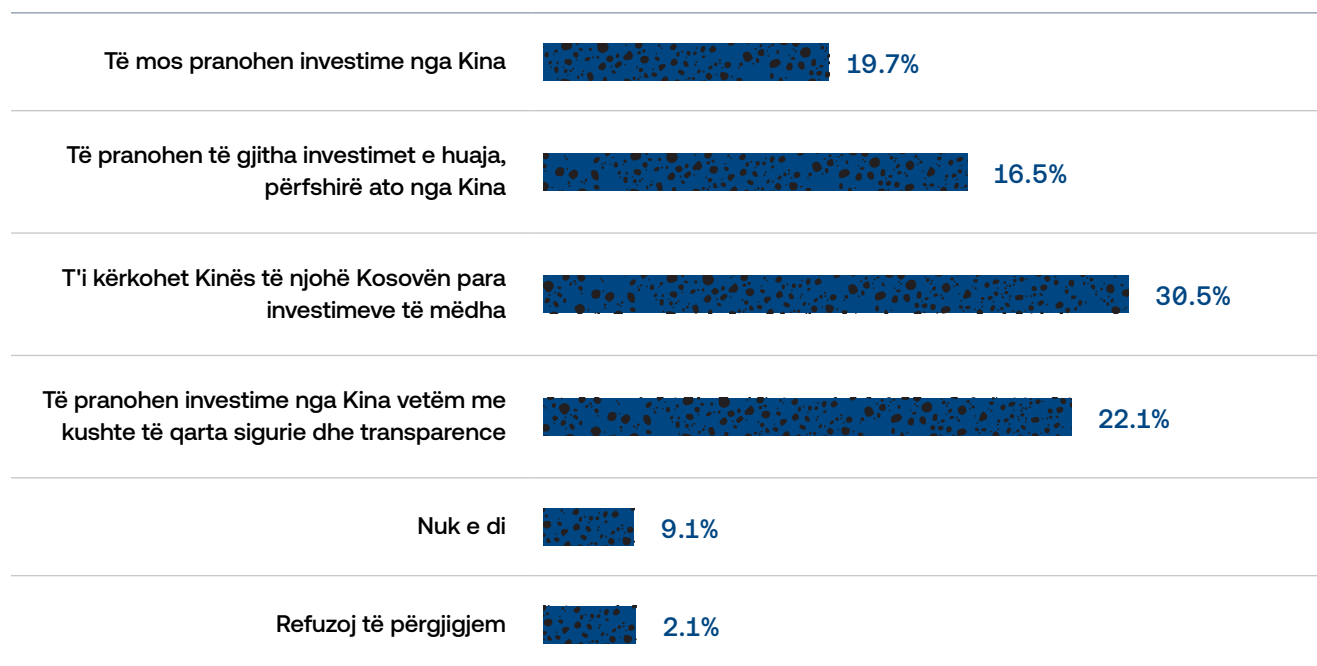
05

Cili aktor duhet të jetë partneri kryesor ekonomik i Kosovës në vitet e ardhshme?

Qëndrimi ndaj investimeve të mëdha kineze është kryesisht i kushtëzuar. Rreth 30.5% e të anketuarve kërkojnë që Kina ta njohë Kosovën para se të realizohen investime të tilla, ndërsa 22.1% mbështesin pranimin e tyre vetëm me kushte të qarta sigurie dhe transparence. Një pjesë tjetër, 19.7%, është kundër pranimin të investimeve nga Kina, kurse 16.5% mbështesin të gjitha investimet e huaja pa dallim. Këto rezultate tregojnë se përfitimi ekonomik nuk është kriteri i vetëm në vlerësimin e investimeve kineze; njohja e shtetësisë dhe mbrojtja e interesave të sigurisë kanë peshë të konsiderueshme.

06 Çfarë duhet të bëjnë institucionet e Kosovës nëse kompani kineze ofrojnë investime të mëdha në Kosovë?

NATO

07

Cila organizatë ndërkombëtare e ka ndihmuar më së shumti Kosovën nga viti 1999?

NATO vlerësohet qartë si organizata ndërkombëtare që e ka ndihmuar më së shumti Kosovën që nga viti 1999. Ajo është përzgjedhur nga 64.5% e të anketuarve, shumë përpara BE-së me 13.4%, OKB-së me 7.8% dhe OSBE-së me 4.2%. Banka Botërore dhe FMN-ja janë përmendur nga 3.8%.

Dallimi i madh mes NATO-s dhe organizatave të tjera sugjeron se ndërhyrja e vitit 1999 dhe prania e vazhdueshme e KFOR-it kanë një vend qendror në vlerësimin publik të mbështetjes ndërkombëtare për Kosovën.

Bashkimi Evropian (BE)

Organizata e Kombeve të Bashkuara (OKB)

OSBE

Këshilli i Evropës

Banka Botërore / FMN

64.5%

13.4%

7.8%

4.2%

1.2%

3.8%

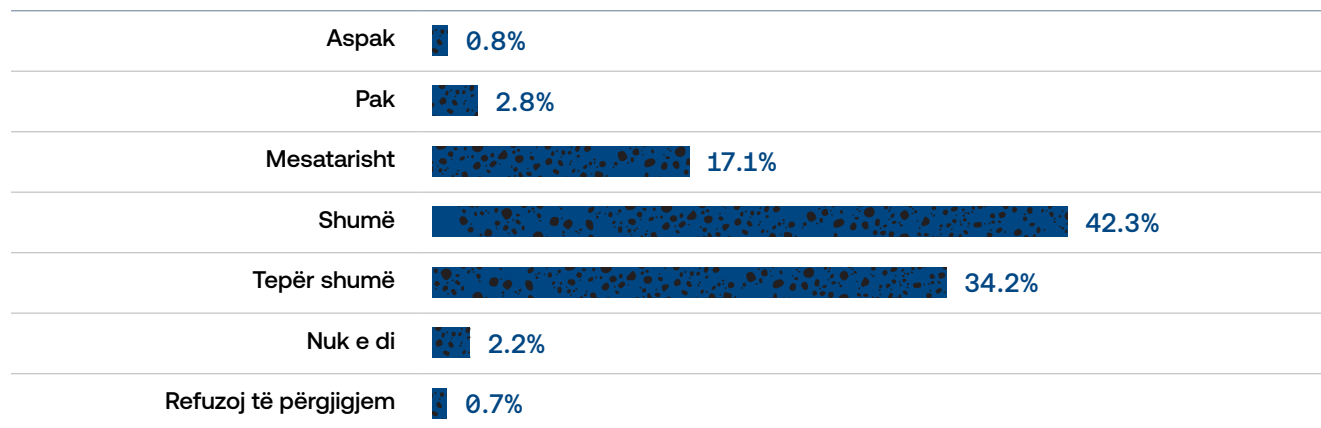
0.5% Tjetër

3.8% Nuk e di

0.8% Refuzoj të përgjigjem

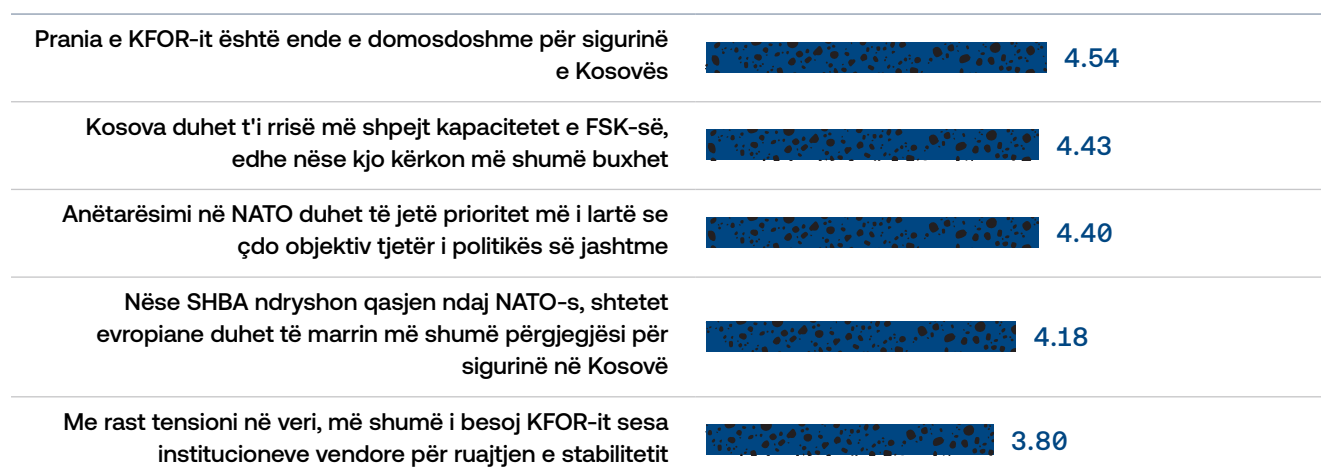
Kontributi i NATO-s dhe KFOR-it në sigurinë e Kosovës sot vlerësohet lart nga shumica e qytetarëve. Rreth 76.5% mendojnë se kjo prani kontribuon shumë ose tepër shumë, ndërsa 17.1% e vlerësojnë kontributin si mesatar. Vetëm 3.6% mendojnë se kontribuon pak ose aspak. Mbizotërimi i vlerësimeve pozitive tregon se prania ndërkombëtare e sigurisë vazhdon të shihet si një mbështetje e rëndësishme për stabilitetin e vendit.

08 Sa mendoni se NATO / KFOR-i i kontribuon sigurisë së Kosovës sot?

Mbështetja për praninë e KFOR-it dhe forcimin e mbrojtjes së Kosovës është e lartë. Në shkallën nga 1 deri në 5, domosdoshmëria e pranisë së KFOR-it merr mesataren 4.54, forcimi i kapaciteteve të FSK-së 4.43 dhe anëtarësimi në NATO si prioritet 4.40. Marrja e më shumë përgjegjësi nga shtetet evropiane në rast të ndryshimit të qasjes amerikane ndaj NATO-s vlerësohet me 4.18, ndërsa mundësia e shtimit të tensioneve në veri nëse SHBA-ja dhe KFOR-i ulin përfshirjen me 3.80. Kjo renditje tregon një orientim të fortë drejt sigurisë euro-atlantike, krahas mbështetjes për rritjen e kapaciteteve vendore.

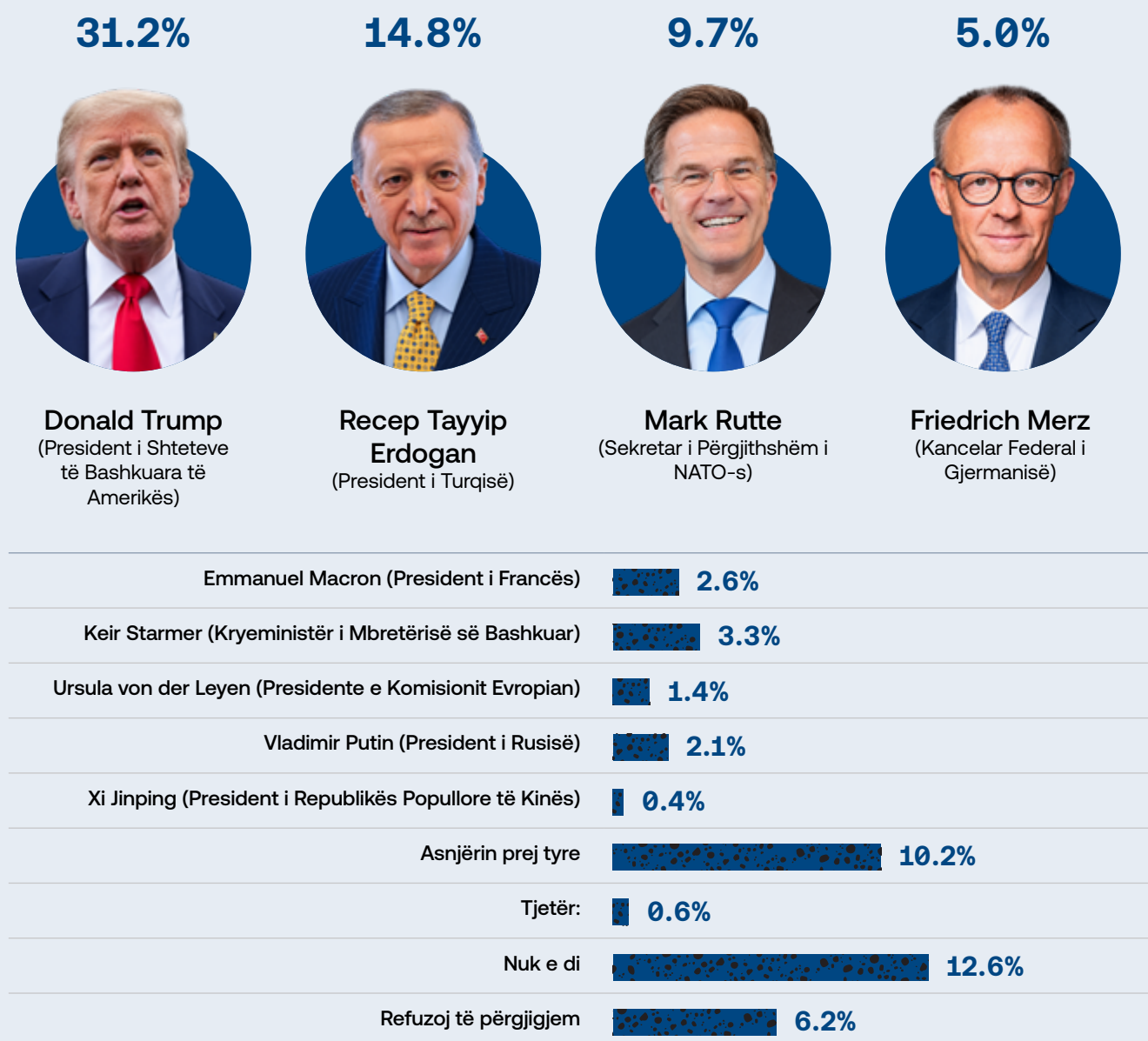
09 Sa pajtoheni me deklaratat e mëposhtme për NATO-n dhe sigurinë? (Ku 1 = aspak nuk pajtohem; 5 = pajtohem plotësisht)

Donald Trump është figura ndërkombëtare që merr më së shumti vlerësime pozitive në këtë pyetje, me 31.2% të të anketuarve. Pas tij renditen Recep Tayip Erdogan me 14.8% dhe Mark Rutte me 9.7%. Ndërkohë, 10.2% nuk zgjedhin asnjërin nga liderët e listuar, 12.6% nuk e dinë dhe 6.2% refuzojnë të përgjigjen. Trump ka një epërsi krahasuese, por preferencat mbeten të shpërndara dhe nuk përbëjnë mbështetje nga shumica e të anketuarve.

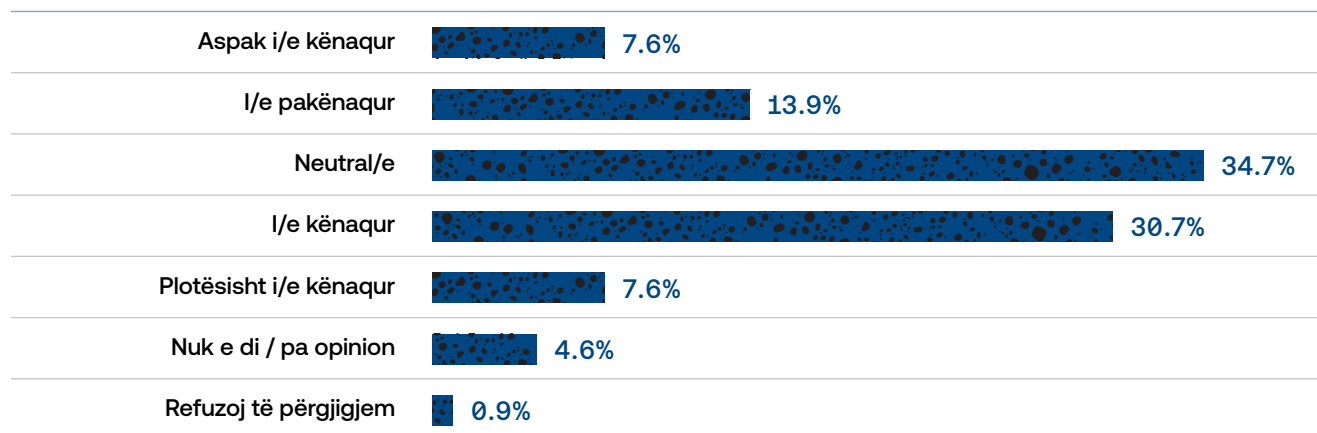
10

Cilin prej këtyre liderëve apo zyrtarëve ndërkombëtarë e vlerësoni më pozitivisht?

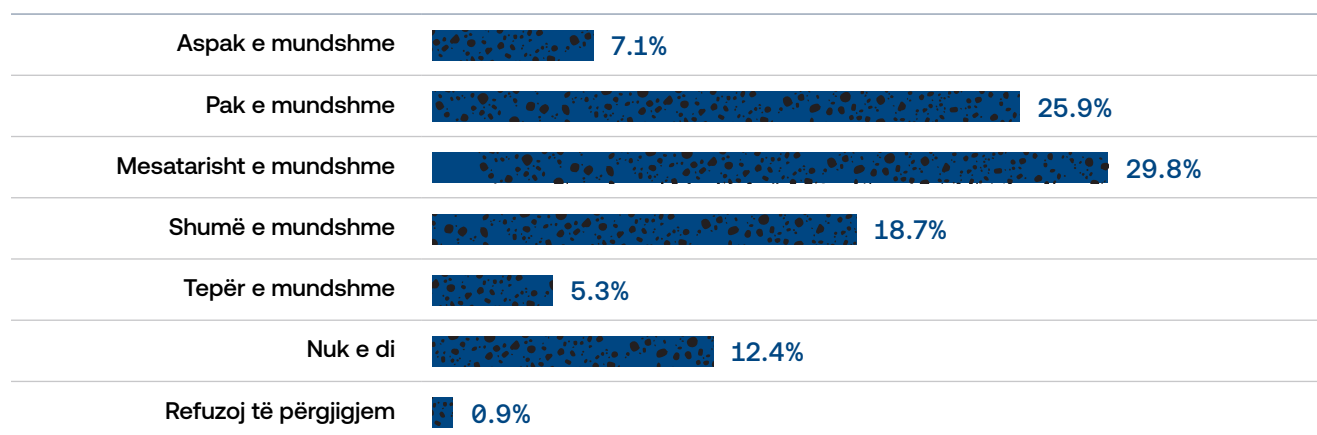
Kënaqshmëria me Donald Trump si lider ndërkombëtar anon më shumë nga vlerësimi pozitiv. Rreth 38.3% janë të kënaqur ose plotësisht të kënaqur, ndërsa 21.5% janë të pakënaqur ose aspak të kënaqur. Kategoria individuale më e madhe është ajo neutrale, me 34.7%, kurse 5.5% nuk kanë opinion ose refuzojnë të përgjigjen. Rezultati tregon një prirje pozitive, por përqindja e lartë e përgjigjeve neutrale e kufizon përfundimin për një mbështetje të gjerë dhe të vendosur.

11 Sa jeni të kënaqur me Donald Trump si lider ndërkombëtar?

Mundësia e uljes së angazhimit amerikan për sigurinë evropiane dhe NATO-n gjatë administratës Trump vlerësohet në mënyra të ndryshme. Rreth 33.0% e shohin si pak ose aspak të mundshme, 29.8% si mesatarisht të mundshme dhe 24.0% si shumë ose tepër të mundshme. Pjesa e mbetur nuk e di ose refuzon të përgjigjet. Nuk mbizotëron një pritje e qartë për tërheqje amerikane, megjithëse një pjesë e konsiderueshme e qytetarëve e konsideron atë një mundësi që duhet marrë parasysh.

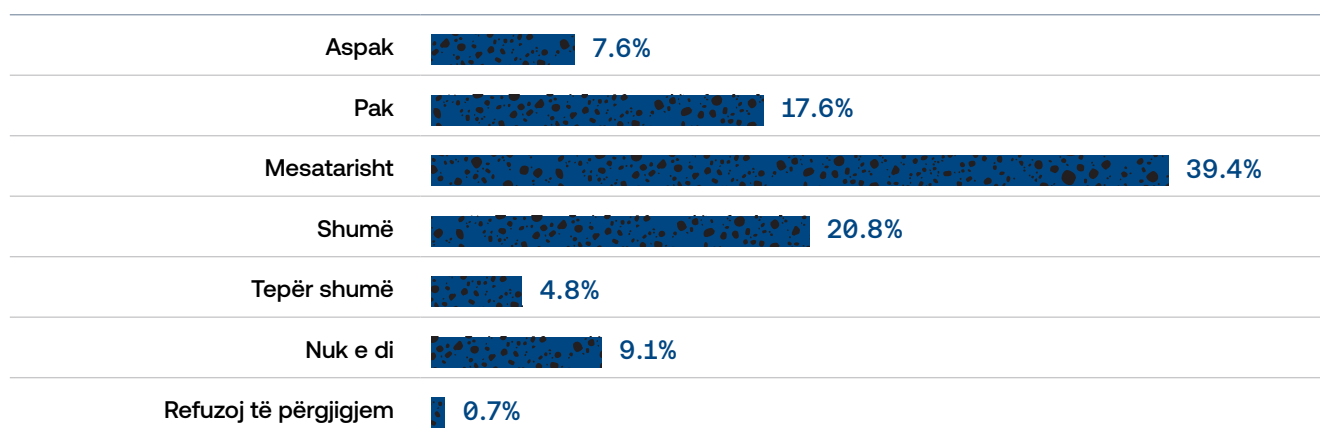
12 Sa e shihni të mundshme që SHBA, në vijim të administratës Trump, të ulë angazhimin e saj për sigurinë evropiane dhe NATO-n?

Besimi se Donald Trump mund ta shtyjë Kosovën dhe Serbinë drejt një marrëveshjeje brenda dy viteve të ardhshme është kryesisht mesatar. Këtë nivel besimi e shprehin 39.4% e të anketuarve, ndërsa 25.6% besojnë shumë ose tepër shumë dhe 25.2% besojnë pak ose aspak. Vlerësimet e larta dhe të ulëta janë pothuajse të barabarta. Kjo tregon se qytetarët e pranojnë mundësinë e ndikimit amerikan në proces, por nuk kanë një bindje dominuese se ky ndikim do të sjellë marrëveshje brenda afatit të përmendur.

13

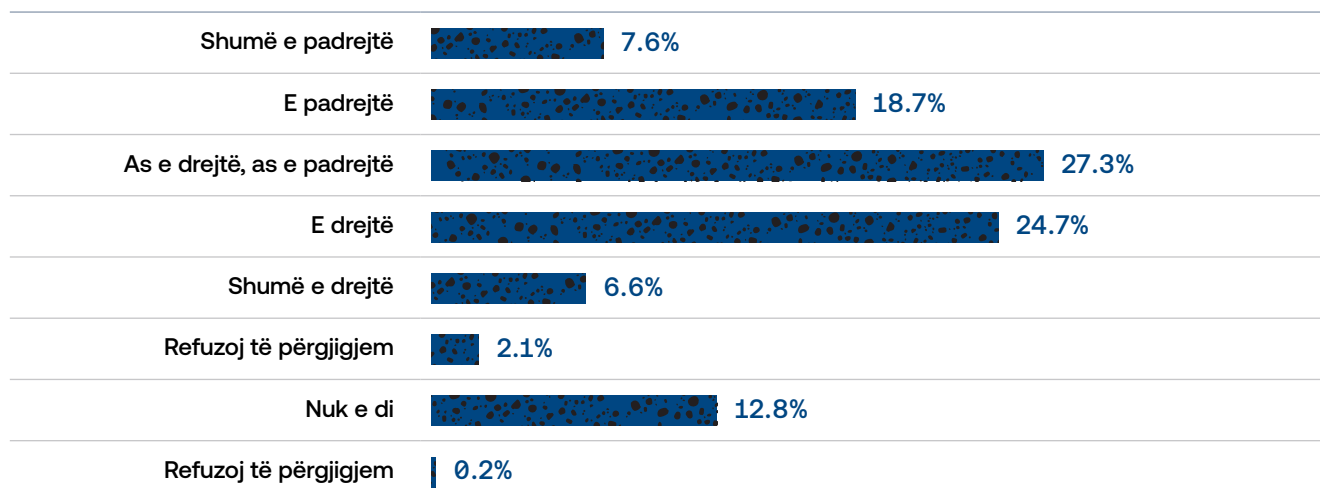
Sa besoni se Donald Trump mund ta shtyjë Kosovën dhe Serbinë drejt një marrëveshjeje brenda dy viteve të ardhshme?

Vlerësimet për drejtësinë e një marrëveshjeje Kosovë-Serbi të arritur me ndërmjetësim të fortë amerikan gjatë administratës Trump janë të ndara. Rreth 31.3% mendojnë se ajo do të ishte e drejtë ose shumë e drejtë për Kosovën, ndërsa 26.3% e shohin si të padrejtë ose shumë të padrejtë. Një pjesë tjetër, 27.3%, nuk e konsideron as të drejtë e as të padrejtë. Prirja pozitive është e lehtë dhe nuk përbën shumicë, çka sugjeron se ndërmjetësimi amerikan, në rrethanat aktuale, në vetvete, nuk mjafton për të siguruar pranimin publik të një marrëveshjeje.

14

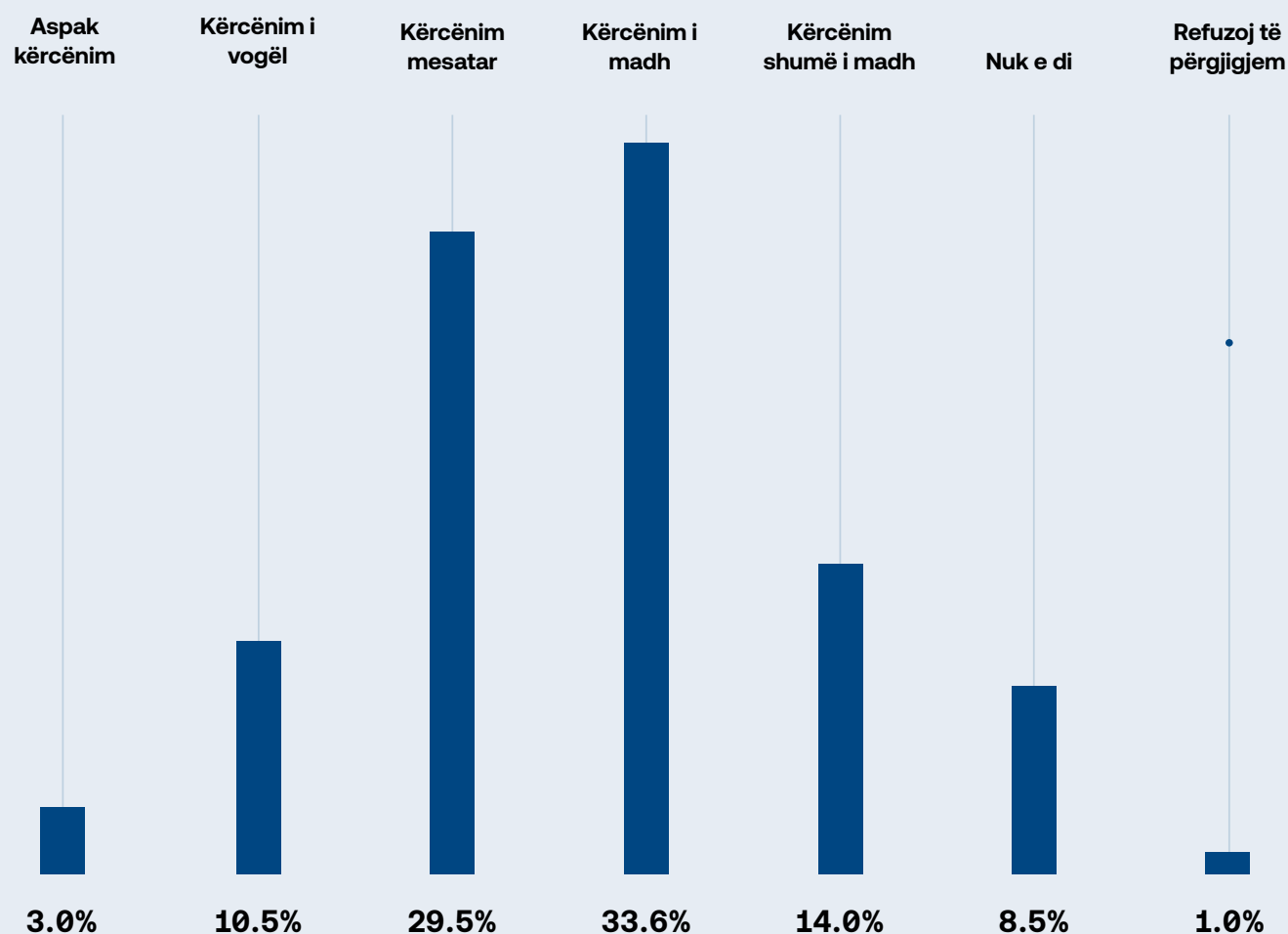
Nëse arrihet një marrëveshje Kosovë-Serbi me ndërmjetësim të fortë amerikan gjatë administratës Trump, sa e drejtë apo e padrejtë mendoni se do të ishte ajo për Kosovën?

Ndikimi rus në Ballkan perceptohet si kërcënim i rëndësishëm për sigurinë e Kosovës. Rreth 47.6% e vlerësojnë si kërcënim të madh ose shumë të madh, ndërsa 29.5% si kërcënim mesatar. Vetëm 13.5% e konsiderojnë kërcënim të vogël ose aspak kërcënim; 9.5% nuk e dinë ose refuzojnë të përgjigjen.

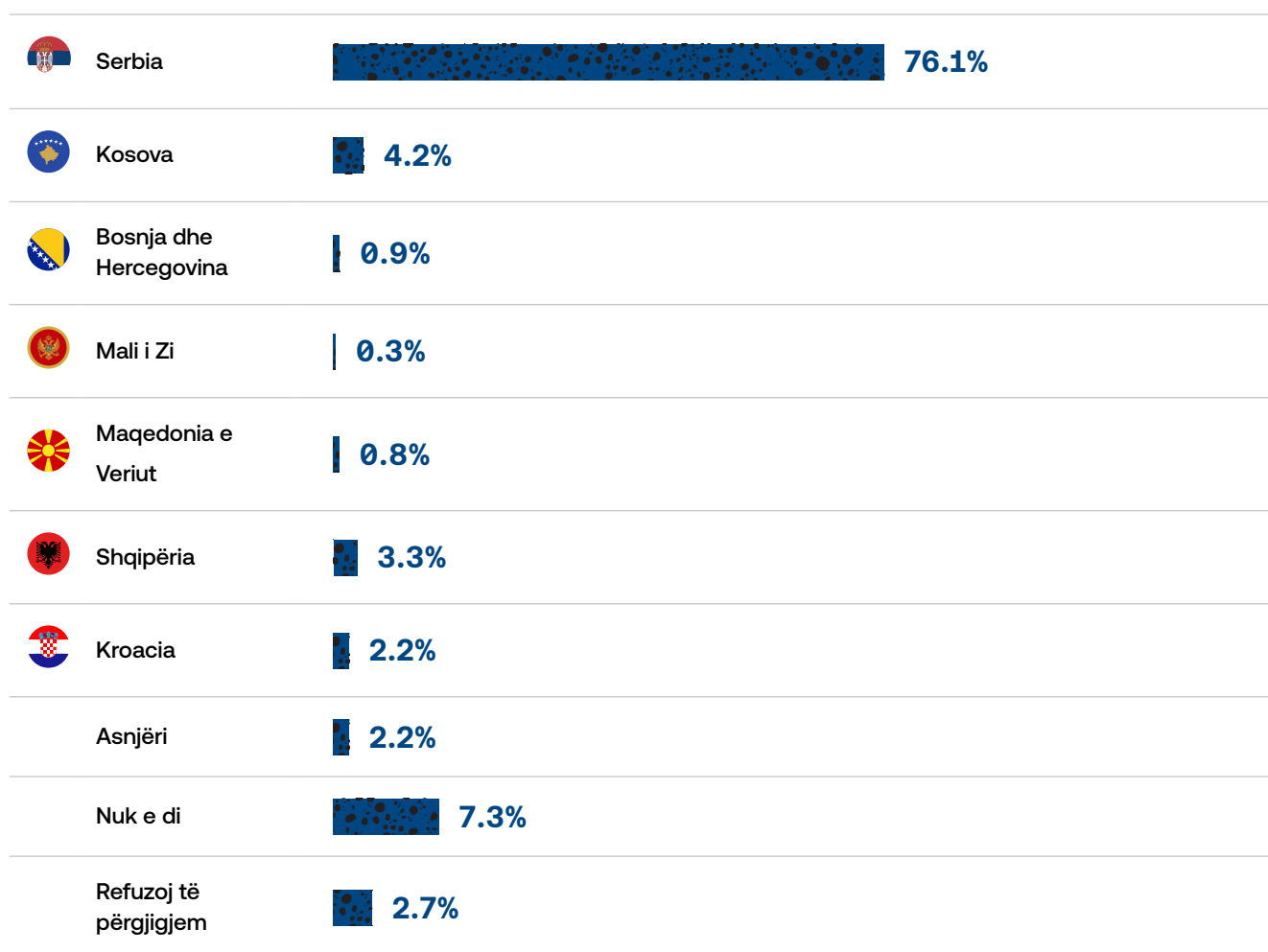
Përqendrimi i përgjigjeve në kategoritë mesatare dhe të larta tregon se ndikimi rus zë një vend të rëndësishëm në shqetësimet e qytetarëve për sigurinë.

15 Sa e konsideroni ndikimin rus në Ballkan si kërcënim për sigurinë e Kosovës?

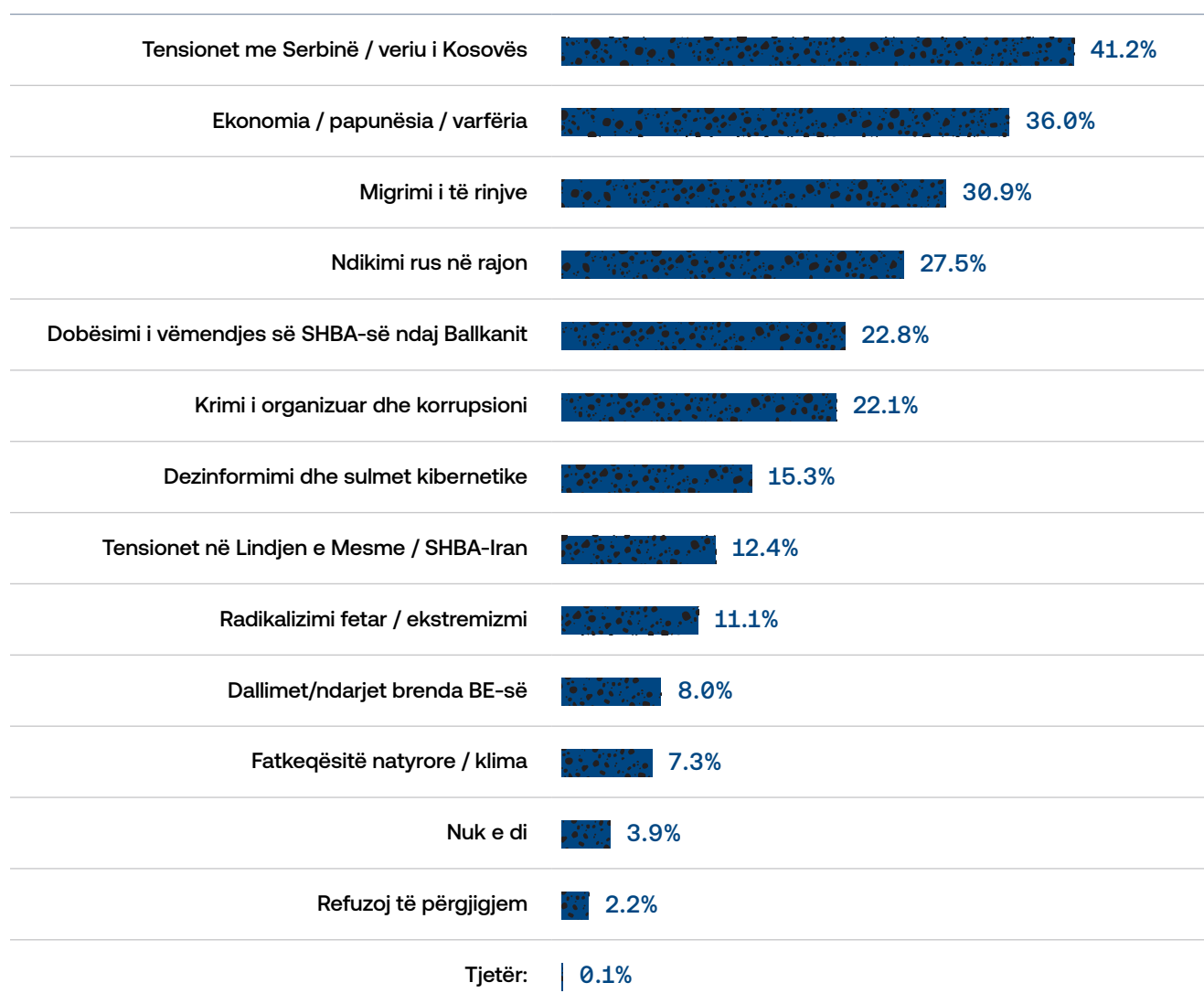
Serbia identifikohet nga shumica e të anketuarve si shteti që paraqet kërcënimin më të madh për sigurinë e Ballkanit Perëndimor. Ajo përzgjedhet nga 76.1%, ndërsa asnjë shtet tjetër nuk kalon 4.2%. Rreth 7.3% nuk e dinë dhe 2.7% refuzojnë të përgjigjen. Diferenca e theksuar sugjeron se perceptimi i sigurisë rajonale në Kosovë lidhet kryesisht me Serbinë dhe marrëdhëniet me të.

16 Cili shtet i rajonit është kërcënimi më i madh për sigurinë e Ballkanit Perëndimor?

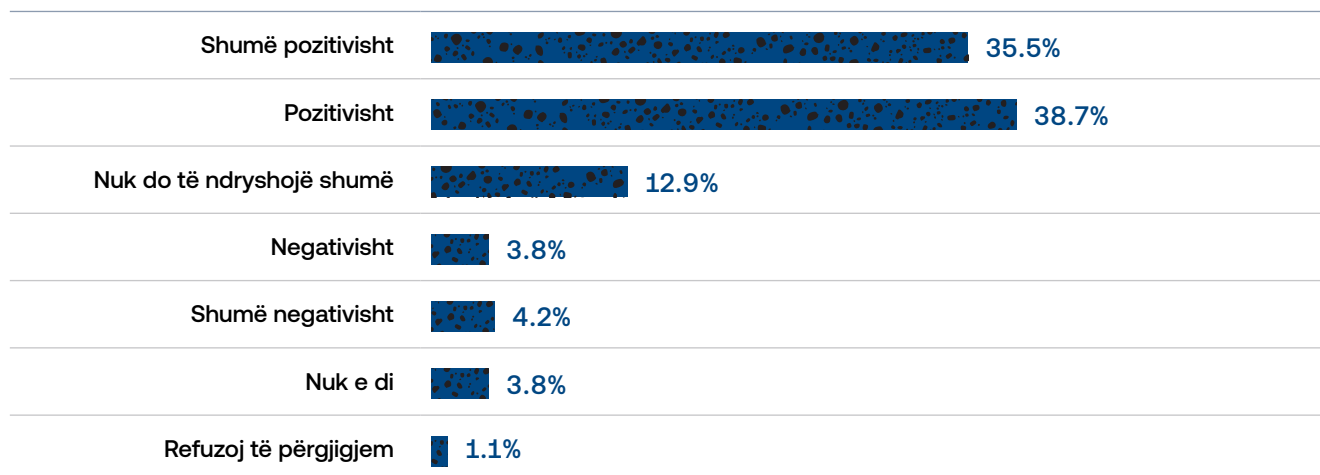
Në pyetjen mbi tri kërcënimet më serioze për sigurinë e Kosovës në tri vitet e ardhshme, tensionet me Serbinë dhe situata në veri të Kosovës janë kërcënimi më i përmendur për tri vitet e ardhshme, të përzgjedhura nga 41.2% e të anketuarve. Pas tyre renditen ekonomia, papunësia dhe varfëria me 36.0%, si dhe migrimi i të rinjve me 30.9%. Ndikimi rus përmendet nga 27.5%, dobësimi i vëmendjes amerikane ndaj Ballkanit nga 22.8% dhe krimi i organizuar e korrupsioni nga 22.1%. Meqë mund të zgjidheshin deri në tri kërcënime, këto përqindje paraqesin pjesën e të anketuarve që përmendin secilin opsion. Renditja tregon se siguria kuptohet si çështje që përfshin njëkohësisht rreziqet e jashtme dhe problemet ekonomike e institucionale të vendit.

17 Cilat janë tri kërcënimet më serioze për sigurinë e Kosovës në tri vitet e ardhshme?

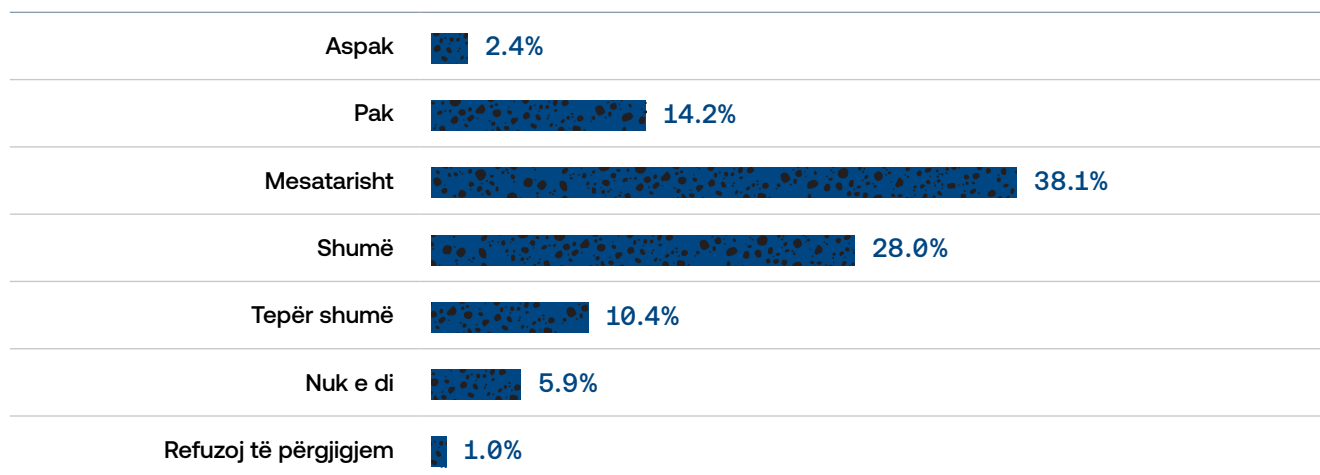
Investimet e Kosovës në forcimin e kapaciteteve të mbrojtjes dhe sigurisë gëzojnë mbështetje të gjerë publike. Rreth 74.2% i vlerësojnë pozitivisht ose shumë pozitivisht, ndërsa vetëm 8.0% negativisht ose shumë negativisht. Një pjesë tjetër, 12.9%, mendon se ato nuk do të ndryshojnë shumë situatën. Dallimi i madh mes vlerësimeve pozitive dhe negative tregon se forcimi i kapaciteteve të sigurisë është një drejtim që mbështetet qartë nga shumica e qytetarëve.

18 Në vitet e fundit, Kosova ka investuar më shumë në forcimin e kapaciteteve të saj të mbrojtjes dhe sigurisë? Si e vlerësoni këtë?

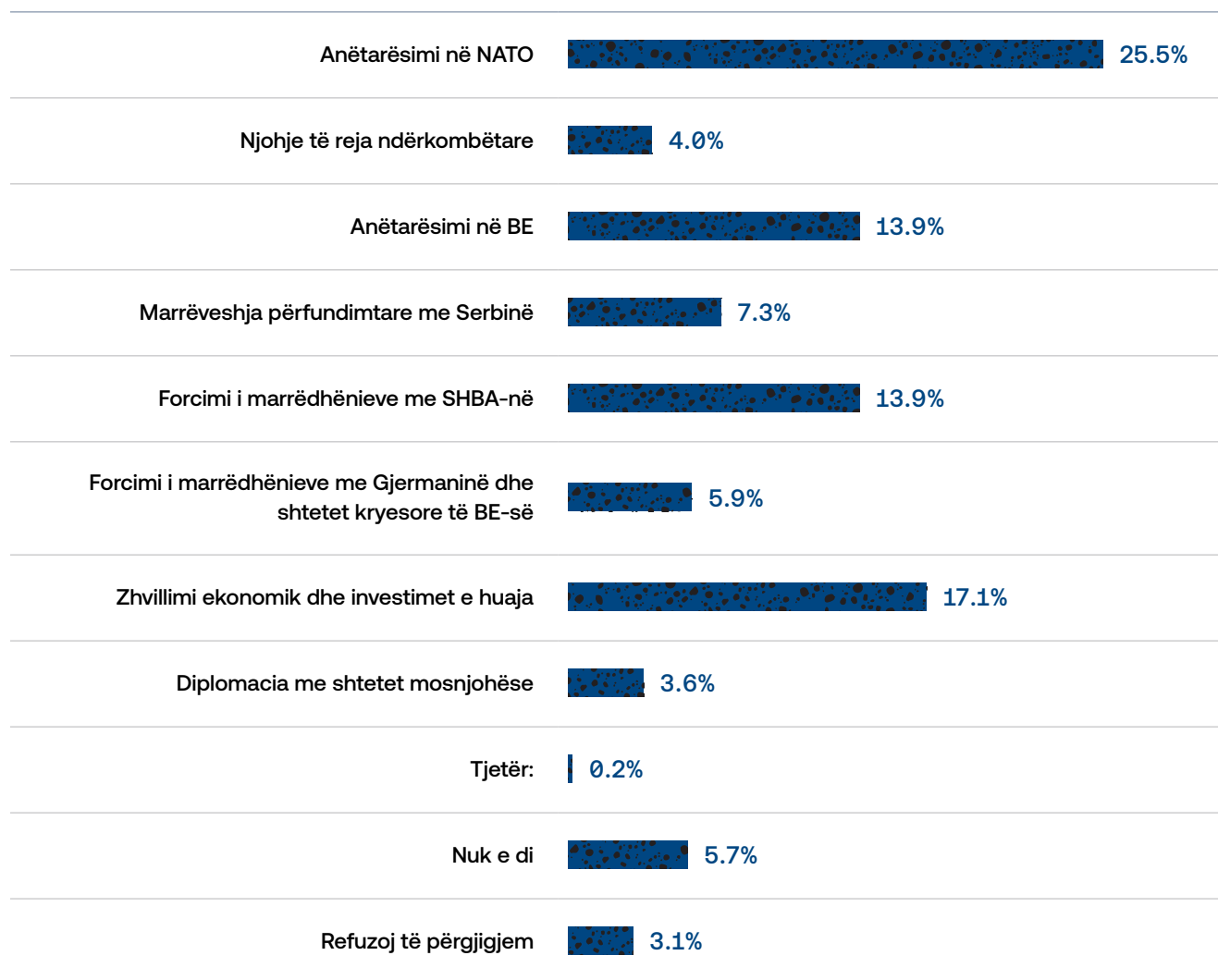
Tensionet SHBA-Iran dhe zhvillimet në Lindjen e Mesme shihen si zhvillime që mund të ndikojnë në sigurinë dhe ekonominë e Kosovës. Rreth 38.4% presin ndikim të madh ose tepër të madh, ndërsa 38.1% presin ndikim mesatar. Vetëm 16.6% mendojnë se ndikimi do të jetë i vogël ose do të mungojë. Këto rezultate tregojnë se shumica e qytetarëve e konsideron Kosovën të ekspozuar ndaj zhvillimeve globale, ndonëse përgjigjet nuk përcaktojnë mekanizmin ose drejtimin konkret të këtij ndikimi.

19 Sa mendoni se tensionet SHBA-Iran dhe zhvillimet në Lindjen e Mesme mund të ndikojnë në sigurinë dhe ekonominë e Kosovës?

Anëtarësimi në NATO është prioriteti më i përzgjedhur për politikën e jashtme të Kosovës në pesë vitet e ardhshme, me 25.5%. Pas tij renditen zhvillimi ekonomik dhe investimet e huaja me 17.1%, ndërsa forcimi i marrëdhënieve me SHBA-në dhe anëtarësimi në BE marrin nga 13.9%. Marrëveshjen përfundimtare me Serbinë e zgjedhin 7.3%, kurse njohjet e reja ndërkombëtare 4.0%. Megjithatë nuk ka një prioritet që mbështetet nga shumica, renditja nxjerr në pah sigurinë, zhvillimin ekonomik dhe marrëdhëniet me partnerët perëndimorë si drejtimet kryesore të dëshiruara.

20 Cili duhet të jetë prioriteti kryesor i politikës së jashtme të Kosovës në pesë vitet e ardhshme?

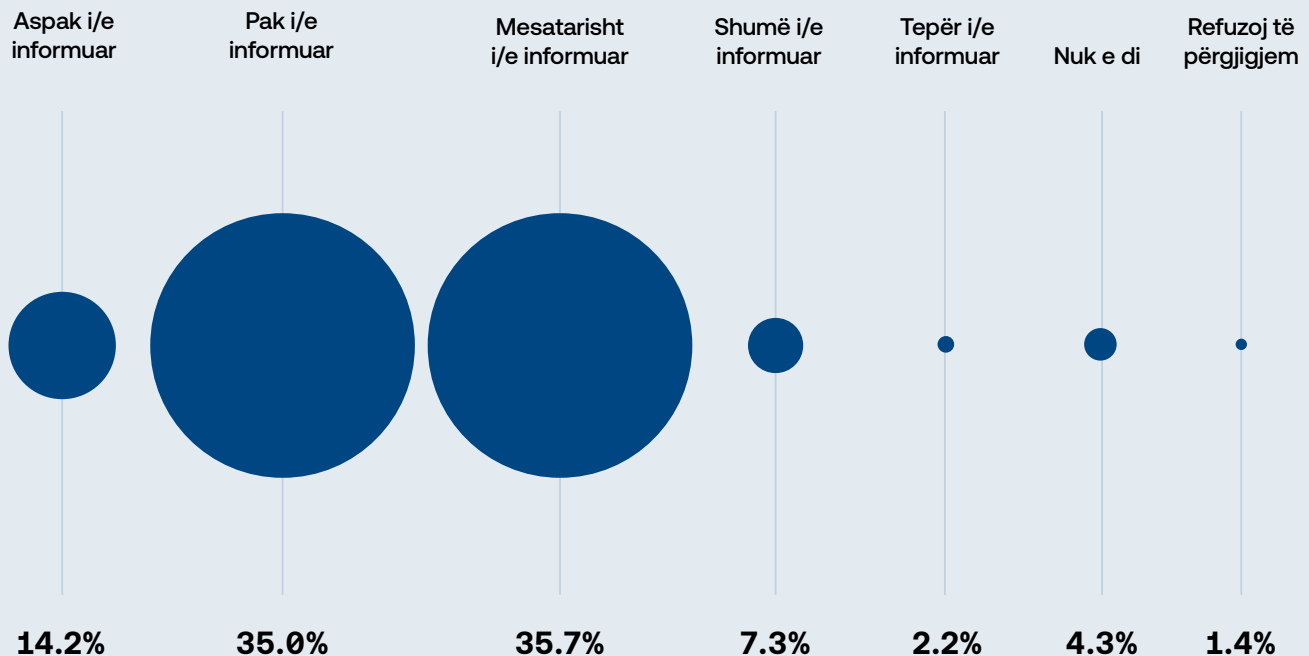

2. Dialogu Kosovë-Serbi

Në seksionin e dytë të anketës, qytetarët janë pyetur në lidhje me perceptimin e tyre rreth dialogu Kosovë-Serbi.

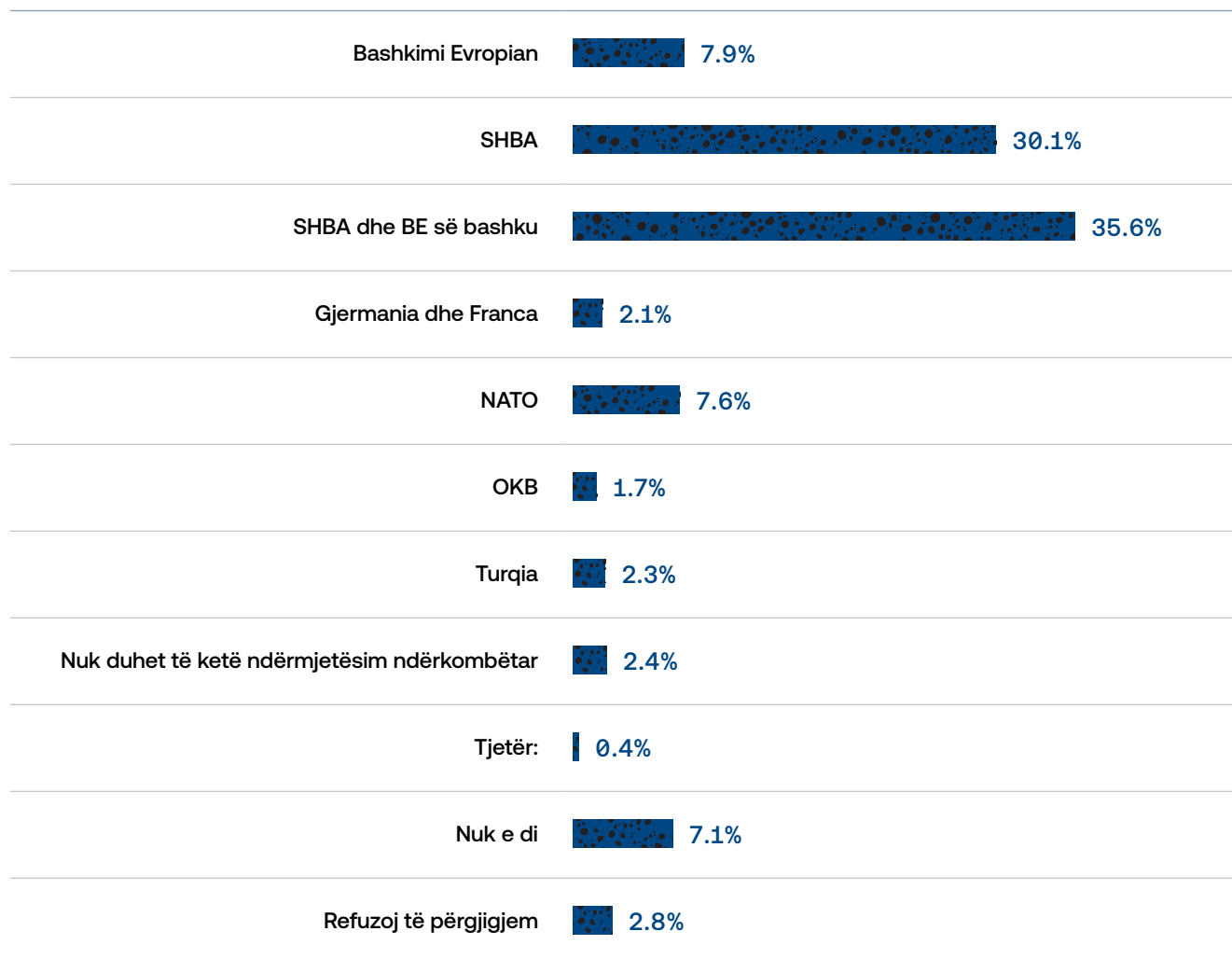
Niveli i vetëdeklaruar i informimit për dialogun Kosovë-Serbi është i kufizuar. Rreth 49.2% e të anketuarve thonë se janë pak ose aspak të informuar, ndërsa 35.7% e vlerësojnë informimin e tyre si mesatar. Vetëm 9.5% deklarojnë se janë shumë ose tepër të informuar.

21 Sa vlerësoni se jeni të informuar për procesin e dialogut Kosovë-Serbi?

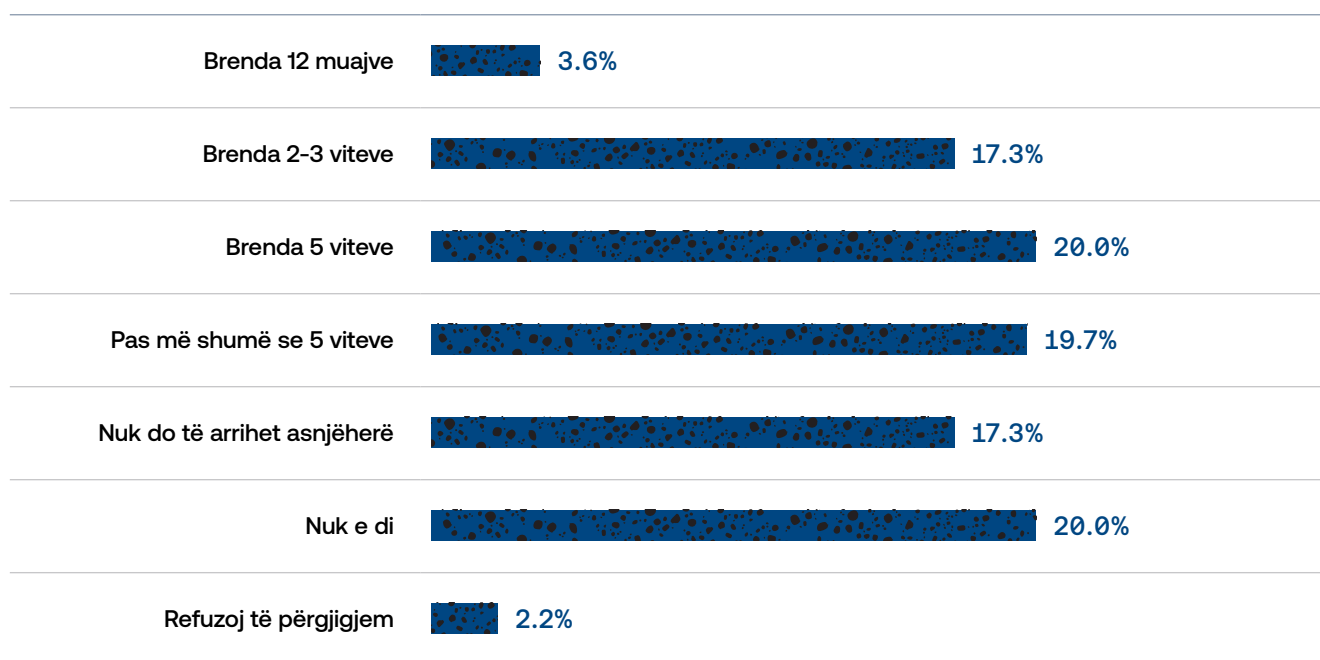
Ndërmjetësimi i përbashkët i SHBA-së dhe BE-së është alternativa më e preferuar për udhëheqjen e dialogut Kosovë-Serbi, me 35.6%. Rolin kryesor të SHBA-së veçmas e mbështesin 30.1%, ndërsa BE-në si ndërmjetësuese kryesore e zgjedhin 7.9%. NATO përmendet nga 7.6%. Dy alternativat që përfshijnë SHBA-në marrin së bashku 65.7%, çka tregon se angazhimi amerikan është një element qendror në preferencat e qytetarëve për ndërmjetësimin e procesit.

22 Cili aktor ndërkombëtar duhet të ketë rolin kryesor në ndërmjetësimin e dialogut Kosovë-Serbi?

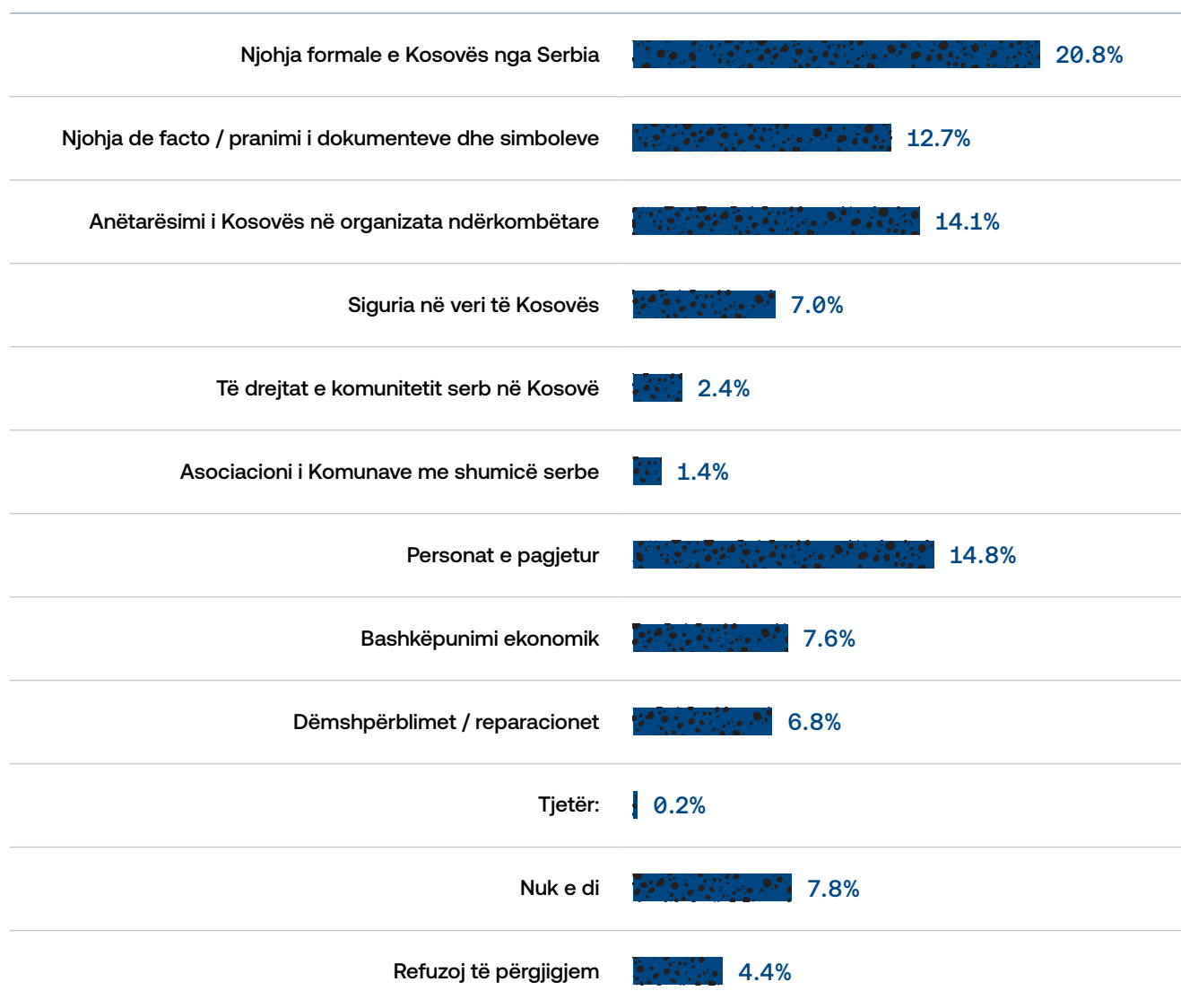
Pritjet për kohën e arritjes së një marrëveshjeje përfundimtare Kosovë-Serbi janë të shpërndara. Vetëm 3.6% presin marrëveshje brenda 12 muajve, 17.3% brenda dy deri në tri viteve dhe 20.0% brenda pesë viteve. Ndërkohë, 19.7% mendojnë se do të duhen më shumë se pesë vite dhe 17.3% besojnë se marrëveshja nuk do të arrihet asnjëherë. 20.0% e të anketuarve nuk kanë mendim për këtë. Kjo shpërndarje tregon pritje të ulëta për një zgjidhje të afërt dhe pasiguri të konsiderueshme për përfundimin e procesit.

23 Kur mendoni se mund të arrihet marrëveshja përfundimtare mes Kosovës dhe Serbisë?

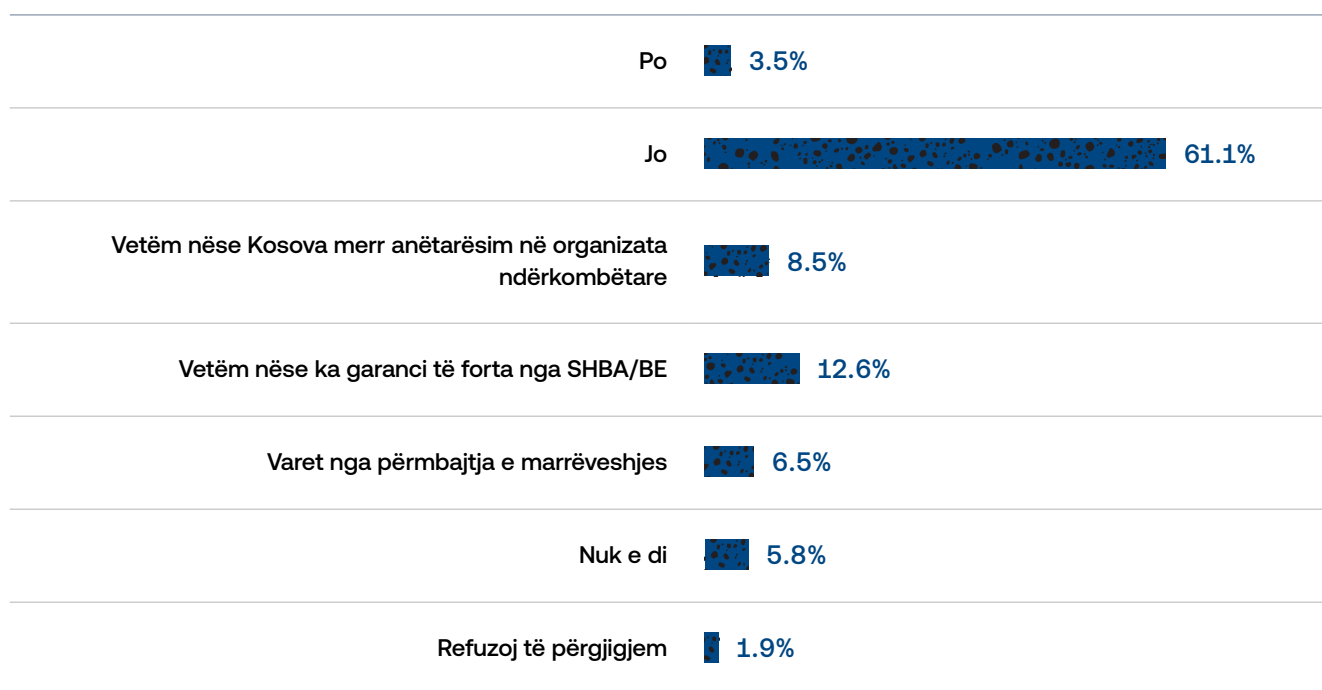
Njohja formale e Kosovës nga Serbia është elementi më i përzgjedhur si më i rëndësishmi në një marrëveshje përfundimtare, me 20.8%. Pas saj renditen personat e pagjetur me 14.8%, anëtarësimi në organizata ndërkombëtare me 14.1% dhe njohja de facto me 12.7%. Bashkëpunimi ekonomik merr 7.6%, ndërsa siguria në veri 7.0%. Njohja formale kryeson, por shpërndarja e përgjigjeve tregon se qytetarët kanë pritje të ndryshme për rezultatin e marrëveshjes, duke përfshirë statusin ndërkombëtar, çështjet humanitare dhe sigurinë.

24 Cili element duhet të jetë më i rëndësishmi në një marrëveshje përfundimtare Kosovë-Serbi?

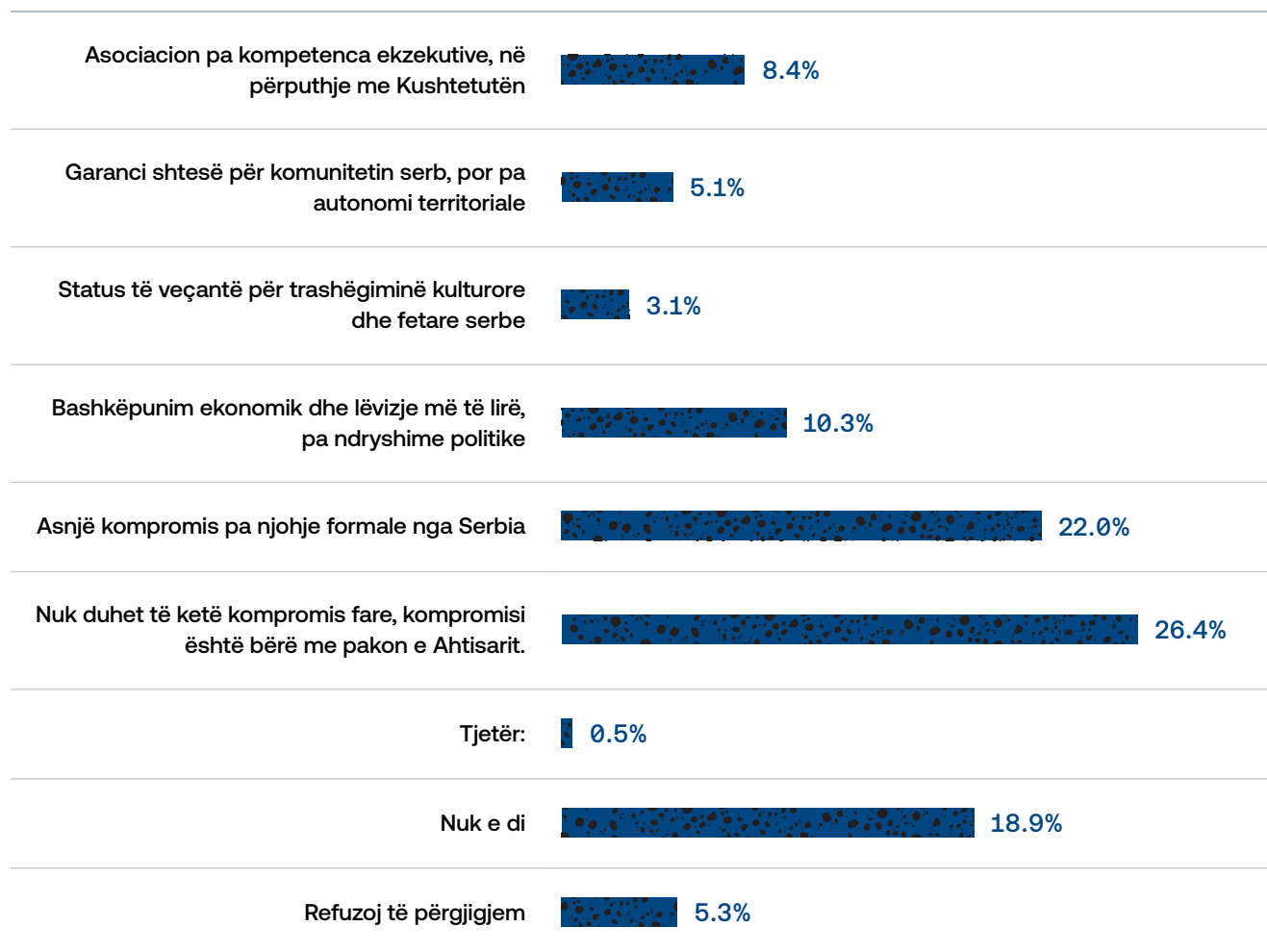
Shumica e qytetarëve kundërshton pranimin e një marrëveshjeje që nuk përfshin njohjen formale nga Serbia. Këtë qëndrim e shprehin 61.1%, ndërsa vetëm 3.5% do ta pranonin drejtpërdrejt një marrëveshje të tillë. Rreth 12.6% do ta pranonin vetëm me garanci të forta nga SHBA-ja dhe BE-ja, 8.5% vetëm nëse Kosova fiton anëtarësim në organizata ndërkombëtare dhe 6.5% në varësi të përmbajtjes së marrëveshjes. Njohja formale mbetet, pra, kusht qendror për shumicën, ndërsa hapësira për pranim pa të është kryesisht e kushtëzuar.

25 A duhet Kosova të pranojë një marrëveshje që nuk përfshin njohje formale nga Serbia?

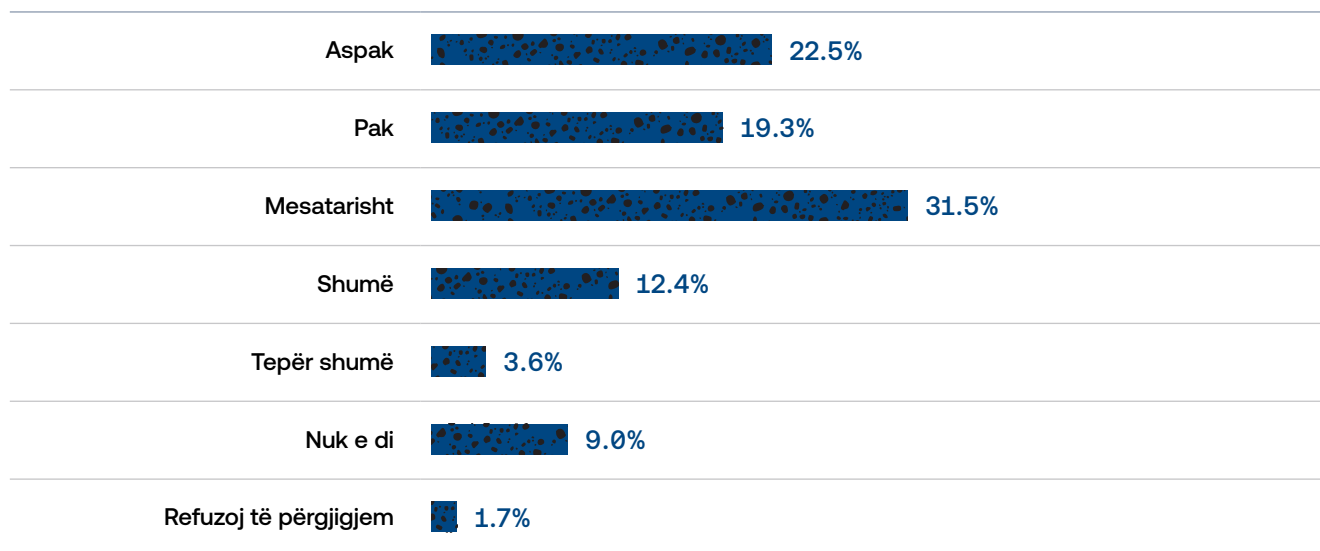
Gatishmëria për kompromis në dialog është e kufizuar. Rreth 26.4% mendojnë se nuk duhet të ketë kompromis tjetër, pasi ai është bërë me Pakon e Ahtisarit, ndërsa 22.0% kundërshtojnë çdo kompromis pa njohje formale nga Serbia. Bashkëpunimin ekonomik dhe lëvizjen më të lirë pa ndryshime politike e zgjedhin 10.3%, kurse Asociacionin pa kompetenca ekzekutive dhe në përputhje me Kushtetutën 8.4%. Një pjesë e konsiderueshme, 18.9% nuk kanë mendim për këtë temë. Përgjigjet tregojnë se alternativat kundër kompromisit shtesë ose që e kushtëzojnë atë me njohjen kanë më shumë mbështetje se secili kompromis konkret i ofruar.

26 Cili është kompromisi më i madh që Kosova mund ta pranojë në dialog?

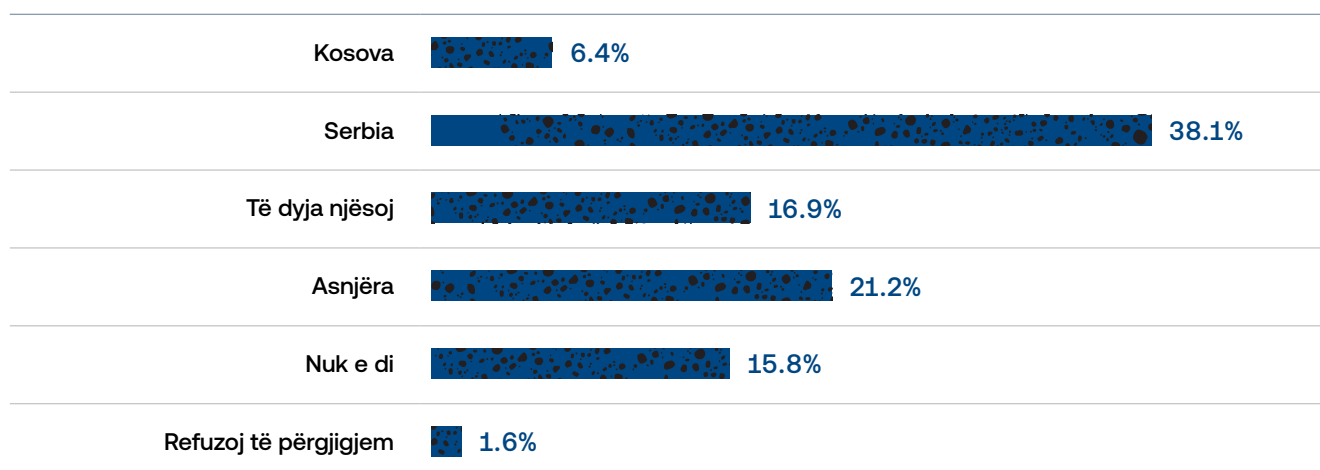
Pritjet që një marrëveshje përfundimtare Kosovë-Serbi ta përmirësojë jetën personale janë të përmbajtura. Rreth 41.7% presin pak ose aspak përmirësim, ndërsa 31.5% presin përmirësim mesatar dhe 16.0% shumë ose tepër shumë. Rreth 10.7% nuk e dinë ose refuzojnë të përgjigjen. Mbizotërimi i pritjeve të ulëta ndaj atyre të larta sugjeron se qytetarët nuk e lidhin lehtë marrëveshjen me një ndryshim të dukshëm në jetën e tyre të përditshme.

27 Sa besoni se një marrëveshje përfundimtare Kosovë-Serbi do ta përmirësonte jetën tuaj personale?

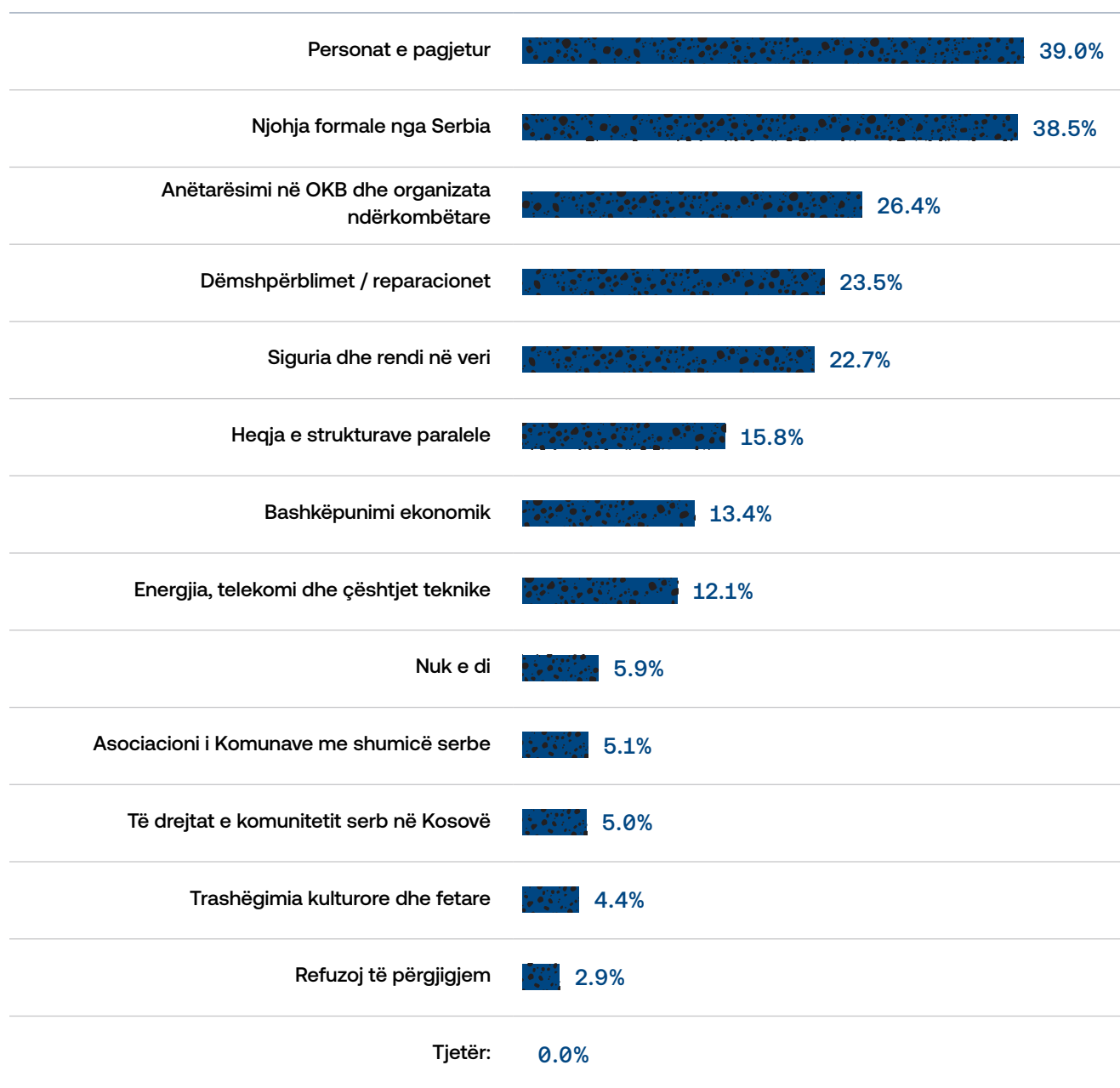
Serbia perceptohet si pala që ka përfituar më shumë deri tani nga dialogu, e përzgjedhur nga 38.1% e të anketuarve. Vetëm 6.4% mendojnë se ka përfituar më shumë Kosova, ndërsa 16.9% vlerësojnë se të dyja palët kanë përfituar njësoj. Një pjesë tjetër, 21.2%, mendon se nuk ka përfituar asnjëra palë. Diferenca mes vlerësimeve për Serbinë dhe Kosovën, krahas përqindjes që nuk sheh përfitim për asnjërën, tregon një perceptim kritik për bilancin e deritanishëm të procesit.

28 Sipas jush, cila palë ka përfituar më shumë deri tani nga procesi i dialogut?

Personat e pagjetur dhe njohja formale nga Serbia janë dy çështjet më të përzgjedhura si prioritete në dialog, me përkatësisht 39.0% dhe 38.5% të të anketuarve. Pas tyre renditen anëtarësimi në OKB dhe organizata ndërkombëtare me 26.4%, dëmshpërblimet dhe reparacionet me 23.5%, si dhe siguria e rendi në veri me 22.7%. Asociacioni përmendet nga 5.1% dhe të drejtat e komunitetit serb nga 5.0%. Përqindjet paraqesin pjesën e të anketuarve që kanë zgjedhur secilën çështje dhe nuk duhet të mblidhen si një shpërndarje e vetme. Renditja nxjerr në pah çështjet humanitare, njohjen dhe sigurinë si pritjet më të rëndësishme të qytetarëve nga dialogu.

29 Cilat çështje duhet të jenë prioritet i Kosovës në dialogun me Serbinë?

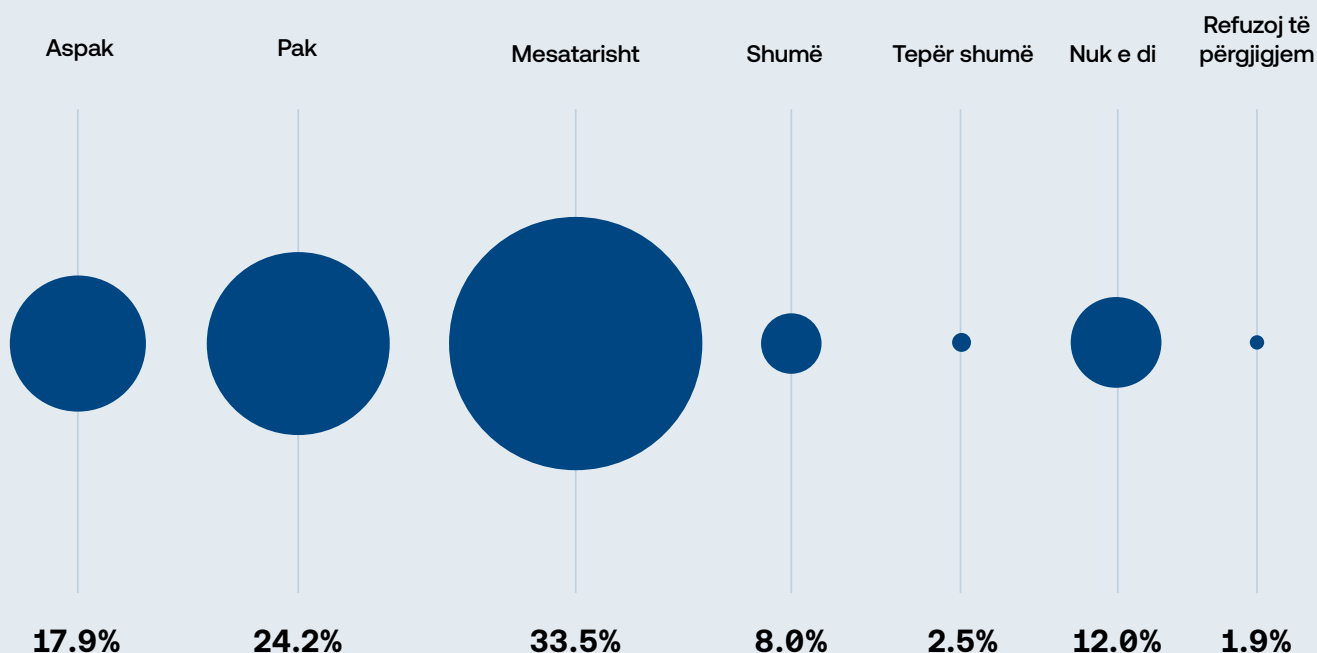

3. Pozicionimi ideologjik dhe vlerat politike

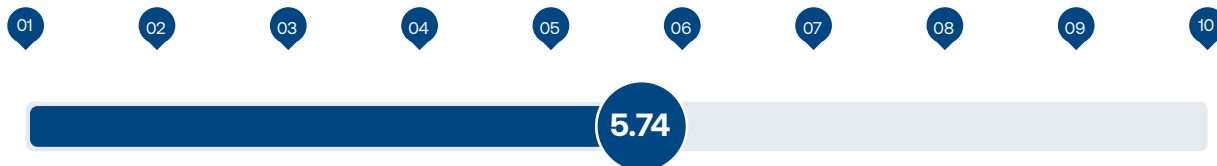
Në pjesën e tretë të anketës, qytetarët janë pyetur rreth pozicionimit të tyre ideologjik.

Kuptimi i vetëdeklaruar i koncepteve politike të së majtës, qendrës dhe së djathtës është i kufizuar. Rreth 42.1% thonë se i kuptojnë pak ose aspak, ndërsa 33.5% e vlerësojnë kuptimin e tyre si mesatar. Vetëm 10.5% deklarojnë se i kuptojnë shumë ose tepër shumë ndërsa 13.9% nuk e dinë ose refuzojnë të përgjigjen. Kjo tregon se pozicionimi ideologjik duhet lexuar me kujdes, pasi një pjesë e madhe e qytetarëve nuk ndihet e sigurt në përdorimin e këtyre kategorive.

30 Sa mendoni se i kuptoni konceptet politike “e majta”, “qendra” dhe “e djathta”?

Vetëpozicionimi politik në shkallën nga 0, majtas, deri në 10, djathtas, ka mesataren 5.74. Kjo e vendos mesataren pak në të djathtë të pikës së mesit të shkallës. Megjithatë, mesatarja nuk tregon sa qytetarë pozicionohen majtas, në qendër ose djathtas dhe as sa të shpërndara janë përgjigjet. Duke marrë parasysh kuptimin e kufizuar të koncepteve ideologjike në pyetjen paraprahe, rezultati sugjeron një prije të lehtë djathtas në vetëdeklarim, pa dëshmuar një profil të njëtrajtshëm ideologjik.

31 Në një shkallë nga 0 deri në 10, ku 0 = majtas dhe 10 = djathtas, ku do ta vendosnit veten politikisht?

Qëndrimet për ekonominë dhe rolin e shtetit kombinojnë mbështetjen për ndërhyrjen publike me disa preferenca në favor të biznesit. Në shkallën 1–5, kontrolli i çmimeve gjatë krizës ekonomike merr mesataren 4.34, standardet më të forta për paga e kushte pune 4.30 dhe sindikatat më të forta 4.19. Tatimet më të ulëta për bizneset dhe pronësia kryesisht publike e ndërmarrjeve strategjike marrin të dyja 4.03. Ndërkohë, pohimi se ndërhyrja qeveritare në rregullimin e bizneseve është e dëmshme merr 3.58. Këto rezultate tregojnë preferenca që nuk ndahen pastër sipas boshtit majtas–djathtas: qytetarët mbështesin mbrojtjen nga shteti, por edhe lehtësimin e barrës për bizneset.

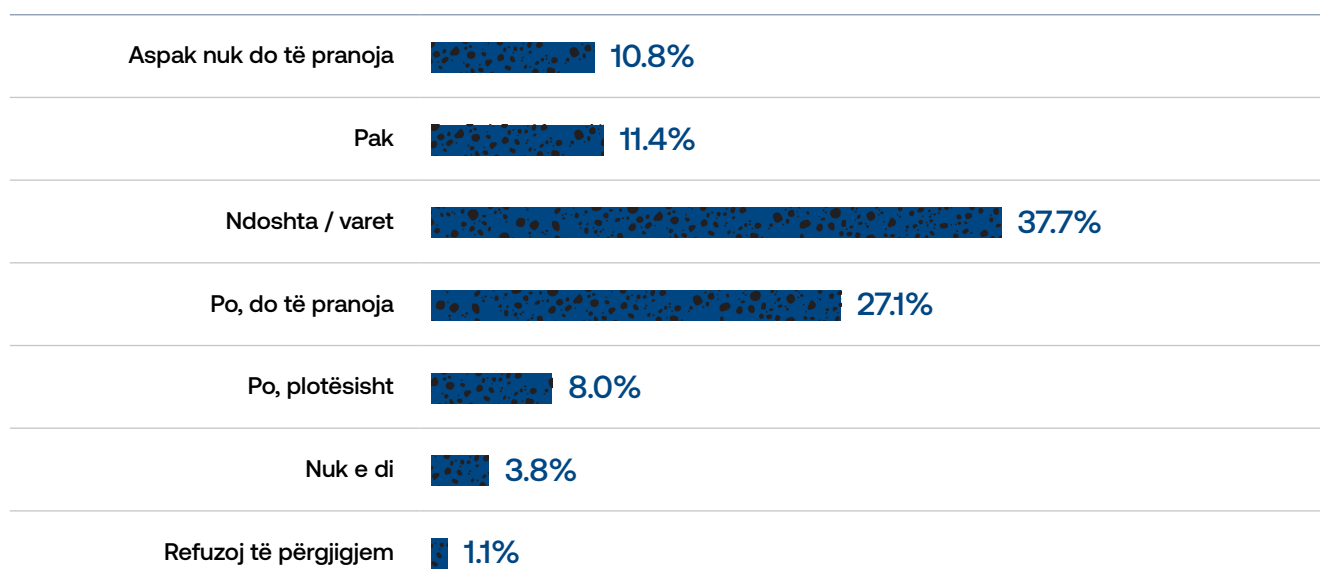
32 Sa pajtoheni me deklaratat e mëposhtme për ekonominë dhe rolin e shtetit?
 (Ku 1 = aspak nuk pajtohem; 5 = pajtohem plotësisht.)

Shteti duhet të kontrollojë më shumë çmimet e produkteve bazë kur ka krizë ekonomike.	4.34
Qeveria duhet të përcaktojë standarde më të forta për pagat dhe kushtet e punës në sektorin privat.	4.30
Sindikatat më të forta janë të nevojshme për të mbrojtur punëtorët.	4.19
Taksat më të ulëta për bizneset krijojnë më shumë vende pune.	4.03
Ndërmarrjet strategjike duhet të mbesin kryesisht nën pronësi publike.	4.03
Më shumë shpenzime ushtarake janë mënyra më e mirë për ta parandaluar luftën	3.84
Bizneset e mëdha kryesisht fitojnë arsyeshëm	3.69
Taksat duhet të jenë sa më të ulëta, edhe nëse shërbimet publike janë më të dobëta.	3.67
Ndërhyrja e qeverisë në rregullim të bizneseve është e dëmshme	3.58
Të varfrit kanë vështirësi kryesisht për shkak të vendimeve të tyre personale.	3.46

Pranimi i taksave pak më të larta në këmbim të shërbimeve dukshëm më të mira publike mbetet i kushtëzuar. Rreth 35.1% do t'i pranonin ose do t'i pranonin plotësisht, ndërsa kategoria më e madhe, 37.7%, përgjigjet "ndoshta/varet". Nga ana tjetër, 22.2% shprehin gatishmëri të ulët ose aspak gatishmëri. Rezultati tregon një hapësirë për mbështetje të rritjes së taksave, por një pjesë e madhe e qytetarëve mbetet e pavendosur edhe kur ajo lidhet me përmirësimin e shëndetësisë, arsimit dhe mirëqenies sociale.

33

A do të pranonit të paguani taksa pak më të larta nëse kjo do të sillte shërbime dukshëm më të mira në shëndetësi, arsim dhe mirëqenie sociale?

Barazia e grave dhe burrave ka vlerësimin më të lartë mes deklaratave për vlerat shoqërore dhe liritë individuale, me mesataren 4.34 në shkallën 1–5. Mbrojtja e të drejtave të grupeve jopopullore merr 4.03 dhe neutraliteti i institucioneve publike ndaj fesë 3.97. Pohimi se Kosova do të ishte vend më i mirë nëse njerëzit do ta praktikonin më shumë fenë merr 3.59, ndërsa lejimi i abortit në shumicën e rrethanave 3.00. Renditja tregon mbështetje më të lartë për barazinë dhe mbrojtjen e të drejtave, ndërsa mesatarja për abortin qëndron në pikën e mesit të shkallës dhe, nuk përcakton shkallën e ndarjes së opinionit ndonëse është opcioni me më së paku mbështetje.

34 Sa pajtoheni me deklaratat e mëposhtme për vlerat shoqërore dhe liritë individuale?
(Ku 1 = aspak nuk pajtohem; 5 = pajtohem plotësisht)

Të drejtat e grave dhe burrave në politikë dhe ekonomi duhet të jenë plotësisht të barabarta.

4.34

Shteti duhet të mbrojë edhe të drejtat e grupeve/jopopullore (pakica, jo-dommosdo etnike), edhe kur shumica nuk pajtohet me to.

4.03

Institucionet publike duhet të jenë sa më neutrale ndaj fesë.

3.97

Kosova do të ishte vend më i mirë nëse njerëzit do të praktikonin më shumë fenë e tyre.

3.59

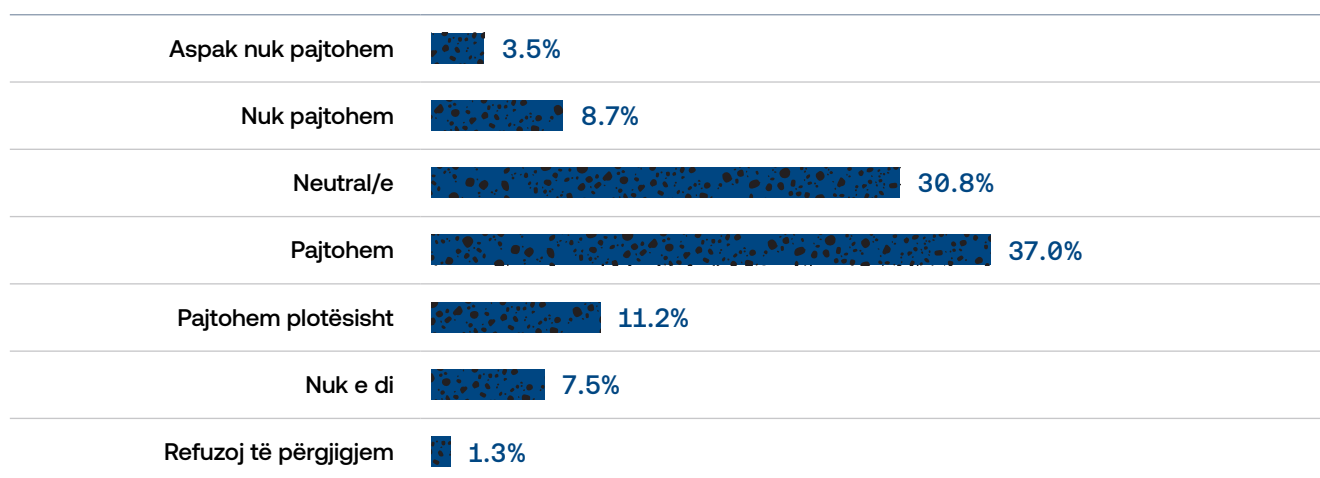

Aborti duhet të lejohet me ligj në shumicën e rrethanave.

3.00

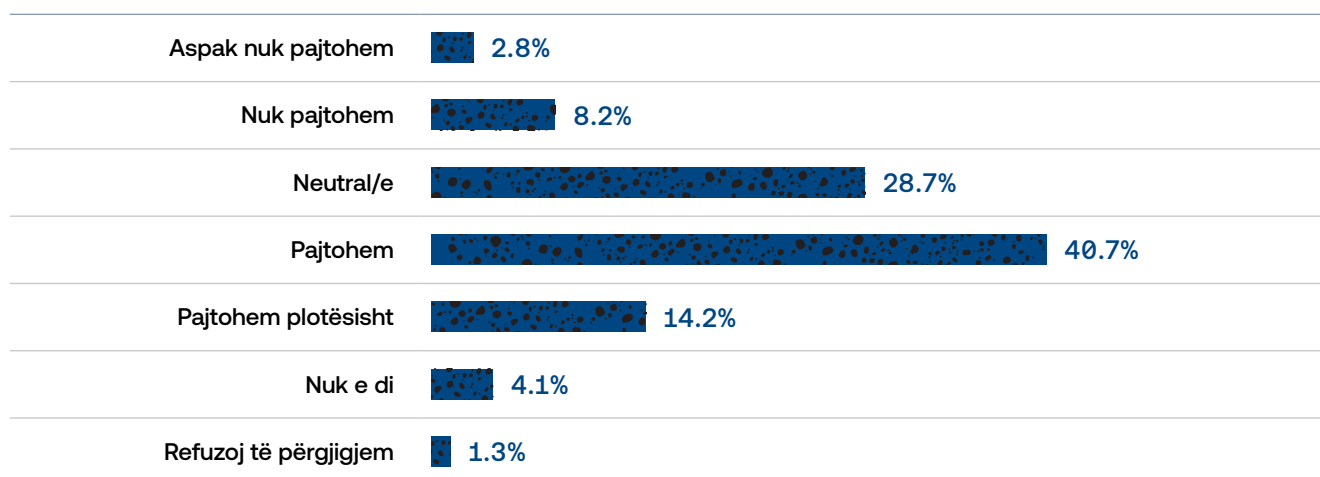
Zgjerimi i kompetencave të shtetit për mbikëqyrje dhe kontroll gjatë kërcënimeve të sigurisë ka mbështetje të konsiderueshme, edhe kur kufizon disa liri individuale. Rreth 48.2% pajtohen ose pajtohen plotësisht, ndërsa 30.8% janë neutralë dhe 12.2% nuk pajtohen ose aspak nuk pajtohen. Mbështetja është dukshëm më e lartë se kundërshtimi, por mbetet nën gjysmën e të anketuarve. Kjo tregon gatishmëri të një pjese të madhe të publikut për t'i dhënë shtetit më shumë kompetenca në rrethana pasigurie.

35 Në kohë të kërcënimeve të sigurisë, sa pajtoheni që shteti të ketë më shumë kompetenca për mbikëqyrje dhe kontroll, edhe nëse kjo kufizon disa liri individuale?

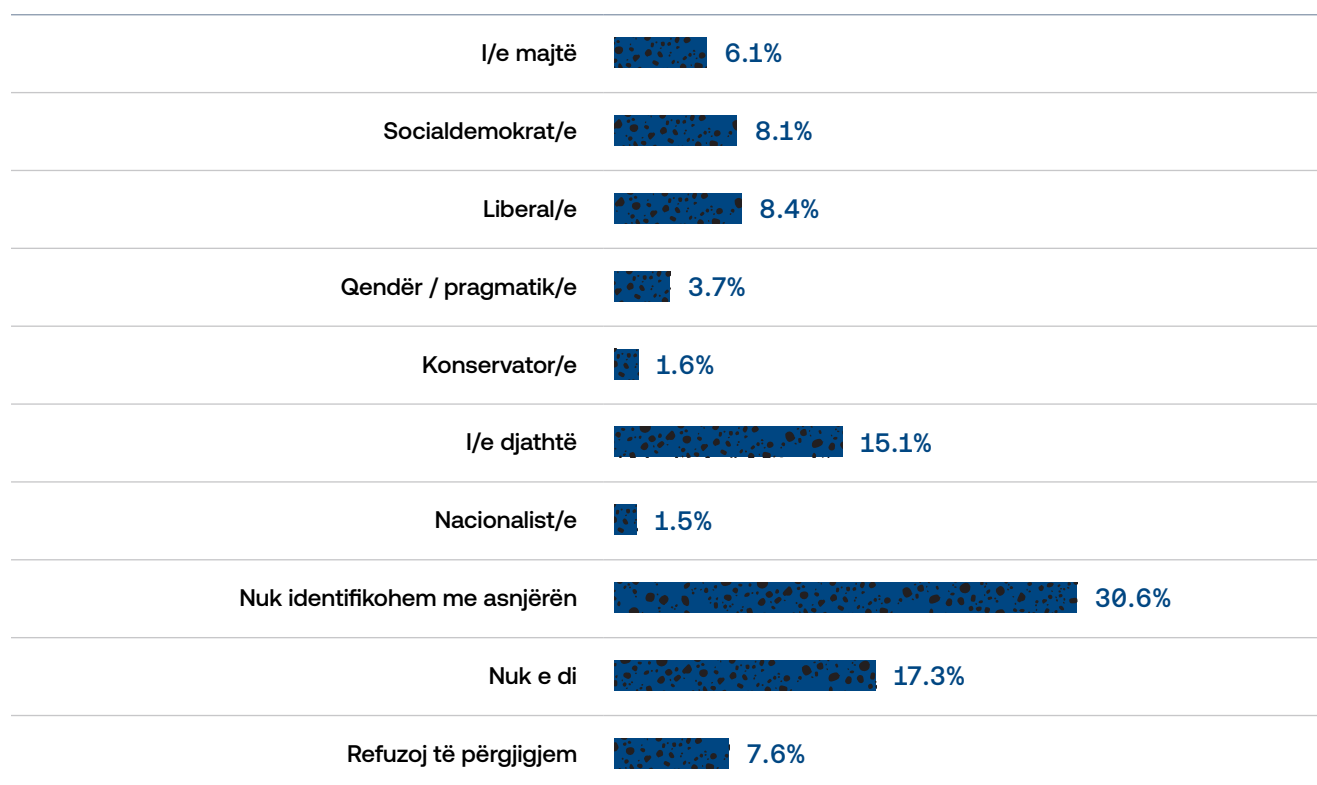
Mbrojtja e mjedisit ka mbështetjen e shumicës edhe kur paraqitet si përparësi që mund ta ngadalësojë pak rritjen ekonomike. Rreth 54.9% pajtohen ose pajtohen plotësisht me këtë qëndrim, ndërsa 28.7% janë neutralë. Vetëm 11.0% nuk pajtohen ose aspak nuk pajtohen. Kjo shpërndarje tregon se mbrojtja e mjedisit ka peshë në preferencat e qytetarëve, megjithëse një pjesë e konsiderueshme nuk shpreh një qëndrim të vendosur për këtë kompromis.

36 Sa pajtoheni me deklaratën: “Mbrojtja e mjedisit duhet të ketë përparësi edhe nëse kjo e ngadalëson pak rritjen ekonomike”?

Vetëidentifikimi politik me një kategori të caktuar është i kufizuar. Rreth 30.6% nuk identifikohen me asnjërën nga kategoritë e ofruara, 17.3% nuk e dinë dhe 7.6% refuzojnë të përgjigjen. Së bashku, këto përgjigje përbëjnë 55.5%. Ndër etiketat e përcaktuara, e djathta është më e përzgjedhura me 15.1%, e ndjekur nga liberalët me 8.4%, socialdemokratët me 8.1% dhe e majta me 6.1%. Kjo tregon se, për shumicën e të anketuarve, një etiketë e qartë ideologjike nuk shprehet në vetëidentifikimin politik.

37 Cili përshkrim ju përshtatet më së shumti politikisht?

Metodologjia

Anketa bazohet në parimet e metodologjisë së anketimit të ekonomive familjare. Më konkretisht, mbledhja e të dhënave për këtë studim sasior është realizuar përmes intervistave ballë për ballë (CAPI). Mostra e propozuar prej N = 900 ka një nivel besimi prej 95% me një marzhë gabimi prej $\pm 3.27\%$.

Dizajni i mostrës bazohet në një metodologji të modifikuar të kampionimit të rastësishëm me shumë faza. Me rëndësi thelbësore, korniza e mostrës është ndërtuar duke përdorur një qasje me burime të dyfishta për të adresuar sfidat e fundit të të dhënave demografike:

- Popullsia e përgjithshme: Për shumicën e komunave, dizajni i mostrës bazohet në rezultatet e Regjistrimit të Popullsisë së Kosovës 2024, të kryer nga Agjencia e Statistikave të Kosovës (ASK).
- Komunitet me shumicë serbe: Për shkak të mospjesëmarrjes së konsiderueshme të komunitetit etnik serb në Regjistrimin e vitit 2024, vlerësimet e popullsisë për komunitet me shumicë serbe janë nxjerrë nga Profilet Komunale të OSBE-së të vitit 2018, të cilat ofrojnë vlerësimet aktuale më të besueshme për këto zona specifike.

Për çdo komunë, lista e vendbanimeve nga të dhënat e kombinuara ASK/OSBE përdoret për të përzgjedhur rastësisht Njësitë Parësore të Mostrës (PSU). Numri nominal i intervistave për një PSU është vendosur në 8 -10 anketa.

Nëse një vendbanim i caktohen më shumë intervista se madhësia nominale e PSU-së, përzgjidhen PSU shtesë brenda atij vendbanimi. Në zonat më të mëdha urbane (të cilat ASK shpesh i klasifikon si një vendbanim të vetëm), zbatohet një stratifikim i bazuar në lagje. Përzgjedhja e PSU-ve shtesë organizohet duke e ndarë vendbanimin sipas shumëfishave të 8-ës ose 10-ës, duke ndjekur një orientim në drejtim të kundërt me akrepat e orës nga një pikë referimi qendrore.

Mbledhja e të dhënave në terren është realizuar gjatë periudhës 18–28 korrik 2026, përmes intervistave ballë për ballë (CAPI). Në total janë realizuar 750 anketa me të anketuar shqiptarë dhe 150 anketa me të anketuar serbë. Anketa është realizuar nga UBO Consulting.

